FOTOGRAFICKÉ VÝSTAVY
V SLOVENSKEJ NÁRODNEJ GALÉRII V BRATISLAVE

TEORETICKÁ BAKALÁRSKA PRÁCA

MATEJ TOKÁR

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Opava 2020

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Matej Tokár

FOTOGRAFICKÉ VÝSTAVY V SLOVENSKEJ NÁRODNEJ GALÉRII V BRATISLAVE

TEORETICKÁ BAKALÁRSKA PRÁCA

SLEZSKÁ UNIVERZITA
itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Opava 2020

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Matej Tokár

FOTOGRAFICKÉ VÝSTAVY V SLOVENSKEJ NÁRODNEJ GALÉRII V BRATISLAVE

PHOTOGRAPHY EXHIBITIONS OF THE SLOVAK NATIONAL GALLERY IN BRATISLAVA

TEORETICKÁ BAKALÁRSKA PRÁCA

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedúci bakalárskej práce: Prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: Prof. Mgr. Jindřich Štreit Dr. h. c.

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Opava 2020

ABSTRAKT

Práca sa zaoberá vybranými fotografickými výstavami v Slovenskej národnej galérii v Bratislave po roku 2002. Zamerali sme sa na expozície, ktoré považujeme za významné svojim obsahom, formálnou úrovňou a kultúrno-spoločenským prínosom. Taktiež uvádzame chronologické poradie všetkých fotografických výstav, ktoré galéria uviedla od roku 2002. Stručne zaznamenávame históriu Slovenskej národnej galérie v Bratislave od jej počiatkov v roku 1948 až po súčasnosť.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ

výstava, dokumentárna fotografia, Slovenská národná galéria (SNG), história

ABSTRACT

The work deals with selected photographic exhibitions in the Slovak national gallery in Bratislava after 2002. We focused on exhibitions that we consider as important for their content, formal level and cultural and social contribution. We also present the chronological order of all photographic exhibitions that was presented in the gallery since 2002. We briefly present the history of the Slovak national gallery in Bratislava from its beginnings in 1948 to the present.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ

exhibition, documentary photography, Slovak national gallery (SNG), history

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2019/2020

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Matej Tokár
UČO:	44388
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Fotografické výstavy v Slovenskej národnej galérii v Bratislave
Téma práce anglicky:	T: Photographic exhibitions in Slovak national gallery in Bratislava
Zadání:	Cieľom práce je podrobné zmapovanie významných fotografických výstav, ktoré sa uskutočnili v Slovenskej národnej galérii v Bratislave od roku 2002.
Literatura:	60 rokov otvorené . Bajcurová Katarína, Bartoš Juraj, Ludiková Zuzana, Kusá Alexandra. Bratislava: SNG, 2008. ISBN 97880591328 Stratený čas?, Petra Hanáková, Aurel Hrabušický. Slovenská národná galéria, 2007. ISBN 9788080591274. Július Koller - Vedecko-fantastická retrospekíva. Petra Hanáková, Aurel Hrabušický. Slovenská národná galéria, 2010. ISBN 97880591489. Juraj Bartoš. Aurel Hrabušický, Petra Hanáková. Slovenská národná galéria, 2009. ISBN 9788080591434. Nové Slovensko, (ťažký) zrod moderného životného štýlu 1918-1949. Aurel Hrabušický. Slovenská národná galéria, 2011. ISBN: 9788080591601.
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Vladimír Birgus
Datum zadání práce:	20. 3. 2020

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som prácu vypracoval samostatne s použítím literatúry a zdrojov uvedených v zozname použitej literatúry.

Súhlas:

Súhlasím, aby táto práca bola zaradená do Univerzitnej knižnice Slezskej univerzity v Opave, do Umelecko-priemyselného múzea v Prahe a zverejnená na internetových stránkach www.itf.cz.

Matej Tokár
V Prešove, 29. 6. 2020

Obsah

1. Úvod **8**

2. Slovenská národná galéria v Bratislave **10**
Prierez históriou SNG 10
Slovenská národná galéria v regiónoch 11
Osobnosti spojené s činnosťou SNG v Bratislave 12

3. Vybrané fotografické výstavy v Slovenskej národnej galérii **17**
Slovenská fotografia 1925-2000. 17
Robert Doisneau alebo cesta jedným storočím. 20
Miloš Dohnány a jeho tvorba. 22
Jindřich Štreit. Fotografie 1965–2005.Kalendáře pro Jindru Štreita. 24
Stratený čas? Slovensko 1969 — 1989 v dokumentárnej fotografii. 28
Thomas Hoepker: Fotografie 1955 — 2008. 32
Július Koller. Vedecko — fantastická retrospektíva. 34
Martin Martinček (1913 - 2004). 36
František Drtikol. Z fotografického archívu. 39
Nové Slovensko. (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918 — 1949). 42
Robert Capa. vojnový reportér 20. storočia. 47
Viliam Malík 1912 – 2012. 50
Zaujatí krásou. Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii. 53
Svetlo na hrane. Moderna a neskorá moderna. 58
Martin Kollar. Exkurzia / Field Trip. 62
François Kollar. Práca pohľadu. 67
Alexander Čekmeňov: Príbehy zakliate v čase (Ukrajina 1993 - 2016). 71

4. Chronológia fotografických výstav v SNG od roku 2002 **74**

5. Záver **81**

Zoznam použitej literatúry 83
Menný register 87

Úvod

Slovenská národná galéria v Bratislave je najvýznamnejšou vrcholnou kultúrnou inštitúciou na Slovensku. Plní zberateľskú, vedeckú, metodickú, ako aj kultúrno-vzdelávaciu funkciu. Jej poslaním je zhromažďovať, spracúvávať, dokumentovať a sprístupňovať diela všetkých umeleckých disciplín domáceho i zahraničného pôvodu. V našej práci sú hlavným predmetom záujmu fotografické výstavy, a to tie, ktoré boli v Slovenskej galérii v Bratislave realizované po roku 2002.

Z rozsiahleho zoznamu fotografických výstav, ktorý je uvedený v záverečnej časti práce, sme selektovali (podľa všeobecného ohlasu) a dotkli sa iba najvýznamnejších. Boli to výstavné podujatia, ktoré obsahovo, formálne a kultúrne predstavovali zásadnejší prínos. Konštatujeme, že niektoré dôležité výstavy fotografií boli bratislavskou Slovenskou národnou galériou realizované aj v jej pobočkách v regiónoch Slovenska, konkrétne vo Zvolene a v Ružomberku. Poznamenávame, že sa dotýkame aj výstav, na ktorých autori - zväčša výtvarní umelci prezentovali svoje fotografické médiá popri svojej hlavnej umeleckej tvorbe, teda iba ako „okrajovú" či doplnkovú súčasť svojej umeleckej aktivity.

Zdrojom poznatkov bol najmä archív Slovenskej národnej galérie, galérijná knižnica, ale aj webové stránky galérie. Tiež novinové denníky a portály zamerané na výtvarné umenie a predovšetkým fotografiu. Dôležitým zdrojom boli aj monografie, zborníky a katalógy jednotlivých výstavných prezentácií, ktoré galérijná inštitúcia systematicky produkovala a produkuje. Čerpali sme aj z buletinov, oficiálnych tlačových správ galérie, internetových pozvánok, dobových recenzií a reportáží z fotografických výstav. Neopomenuli sme ani informácie z videodokumentov, keďže galéria ku každej významnej výstave uverejňuje videopozvánky, rozhovory s kurátormi či s vystavujúcimi. Za podnety a zdroje sme povďační aj kurátorovi Slovenskej národnej galérie Aurelovi Hrabušickému.

Slovenská národná galéria

v Bratislave

Slovenská národná galéria (ďalej SNG) je centrálnou galerijnou inštitúciou Slovenska. Profilovala sa zbierkovým fondom výtvarných diel predovšetkým slovenských umelcov dvadsiateho storočia. Postupne sa jej zbierkový fond rozširoval o ďalšie sféry: užitkové umenie, priemyselné výtvarníctvo, insitné umenie, architektúru a v neposlednom rade fotografiu. Hlavný areál galérie sídli v Bratislave, no popri nej bola vybudovaná aj sieť štyroch vysunutých pracovísk, a to na Zvolenskom zámku, v Kaštieli Strážkach v Spišskej Belej, v Schaubmarovom mlyne v Pezinku a Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku.

Bola ustanovená 29. júla 1948 na základe zákona[1] Slovenskej národnej rady. Táto inštitúcia mala za cieľ povzniesť slovenský národ — robotnícku, roľnícku triedu a inteligenciu v nových, socialistických kultúrno-politických podmienkach. Jej vznik predznamenávala povojnová eufória a iniciátorom jej založenia bol básnik, novinár a spisovateľ Ladislav Novomeský, ktorý bol v tej dobe povereníkom pre školstvo, vedu a umenie na Slovensku.

Pred oficiálnym založením Slovenskej národnej galérie, vtedajšia Obylná spoločnosť darovala 29. januára vznikajúcej galérii svoje tri najcennejšie diela — obrazy Cypriana Majerníka Utečenci, Don Quijote a Jána Mudrocha Šurianska krajina. 12 októbra bol predložený návrh na členov Kuratória SNG. Toto kuratórium vypracovalo päťročný plán, ktorý obsahoval aj nereálnu požiadavku na novostavbu budovy galérie. Prvou výstavou v novozaloženej SNG bola expozícia zo zbierky obrazov starých majstrov.

Prierez históriou SNG

Na začiatku päťdesiatych rokov SNG vlastnila približne 500 umeleckých diel, inventár asi 500 kníh. Priestor galérie pozostával z dvoch miestností. Galéria mala dvoch administratívnych zamestnancov. V roku 1955 sa novým sídlom SNG stala budova bývalých Vodných kasární. Slávnostné otvorenie sa konalo 9. mája 1955. Krátko po otvorení galérie jej vedenie konštatovalo, že priestory sú kapacitne nevyhovujúce. Pri príležitosti desiateho výročia oslobodenia od nacistickej okupácie vznikla stála expozícia s názvom Umenie 19. a 20 storočia — 150 rokov slovenského výtvarného prejavu. V uvoľnenej atmosfére šesťdesiatych rokov sa

1 Zbierka zákonov. 24/1948

do galérie dostali diela anglických majstrov Williama Turnera či Johna Constabla. Galéria v tomto období vystavovala dokonca aj diela povojnových amerických umelcov, ako Roy Lichtenstein, Robert Rauschenberg či Andy Warhol[2].

V roku 1966 bola vypísaná požiadavka na architektonicko-urbanistické riešenie novej budovy SNG. Na prelome nového roku bol vyhodnotený najlepší architektonický návrh V. Dedečka, ktorého riešenie je známe ako premostenie. Tento už pre dnešok rozporuplný projekt vznikal takmer súčastne s výstavbou mosta Slovenského národného povstania v Bratislave. Nové priestory boli slávnostne otvorené 1. marca 1977. Výstavná plocha galérie sa týmto rozšírila na 3328 metrov štvorcových.

Medzi rokmi 1991 až 1994 sa realizovala ďalšia rekonštrukcia Vodných kasární, ktorú realizoval J. Bahna. Uskutočnilo sa aj prepojenie s Esterházyho palácom, ktorý je v súčastnosti jediným funkčným výstavným priestorom SNG v Bratislave.

V období rokov 2002 až 2007 sa konali architektonické súťaže na ďalšiu rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu SNG. Uznesením vlády Slovenskej republiky z 21. marca 2007 boli schválené ďalšie náklady na jej stavbu a rekonštrukciu.

Umelecká zbierka SNG v súčastnosti obsahuje približne 70000 predmetov, z ktorých mnohé patria do národného kultúrneho dedičstva. Aj v tejto dobe prebieha rekonštrukcia a dostavba celého areálu SNG, autormi projektu sú Martin Kusý a Pavol Paňák.

Slovenská národná galéria v regiónoch

Ako sme už konštatovali, činnosť SNG v Bratislave sa rozšírila aj do ďalších oblastí Slovenska: Zámok Zvolen, Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku, Kaštieľ Strážky v Spišskej Belej, Galéria insitného umenia v Schaubmarovom mlyne v Pezinku.

Najbohatšia zbierka SNG je na **Zámku vo Zvolene,** ktorá bola sprístupnená v roku 1969. Tvoria ju diela starého umenia od 14. storočia až po 19. storočie. Nádvorie zámku sa v letnom období často mení na priestor, kde sa organizujú aj rôzne kultúrne akcie, ako sú divadelné predstavenia a iné umelecké podujatia.

2 Warholove Campbellove polievky patria k najdrahším dielam nakúpených do zbierky SNG.

Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku bola postavená so zámerom uchovávať a približovať verejnosti výtvarné dielo Ľudovíta Fullu, ktoré umelec daroval štátu. Otvorená bola v roku 1969. V jeho priestoroch Ľudovít Fulla ešte žil a tvoril. Dnes je verejnosti sprístupnený aj umelcov ateliér a obývacie priestory.

Kaštiel Strážky v Spišskej Belej získala SNG do svojej správy v roku 1972. Tieto priestory následne rekonštruovala. Revitalizovala aj obrovské priestory anglického parku z 19. storočia. Dnes je v tomto parku umiestnená expozícia plastík 20. storočia. V priestoroch kaštieľa sa nachádza stála expozícia Ladislava Mednyánszkeho, ktorá pozostáva vätšinou z portrétnej tvorby na území Spiša.

Galéria v Schaubmarovom mlyne v Pezinku, ktorý je jedným z najväčších potočných mlynov v strednej Európe, získala SNG v roku 1973. Mlyn bol verejnosti sprístupnený až koncom deväťdesiatych rokov minulého storočia. V roku 2017 sa areál premieňal na na vzdelávací a spoločenský priestor pre milovníkov umenia a histórie. Pravidelne sa tu organizujú výstavy moderného umenia, konajú výtvarné dielne, komentované prehliadky a podobne[3].

Ďalšími priestormi, v ktorých pôsobila SNG sú Vermešova vila v Dunajskej Strede, Dežefiho palác v Bratislave či Kaštieľ v Rusovciach[4].

Osobnosti spojené s činnosťou SNG v Bratislave

Katarína Bajcurová v rokoch 1983 - 1994 pôsobila v Umenovednom ústave, neskôr Ústave dejín umenia Slovenskej akadémie vied. V období 1999 až 2009 pôsobila vo funkcii generálnej riaditeľky SNG. V súčastnosti je kurátorkou Zbierky moderného a súčastného maliarstva. Spolupracovala na príprave mnohých expozícií a katalógov. Publikovala niekoľko monografií slovenských výtvarných umelcov a knižných prác o výtvarnom umení[5].

Alexandra Kusá pôsobí od roku 2000 v SNG na rôznych pozíciách, ktoré súviseli s umením dvadsiateho storočia. V rokoch 2008 - 2009 pracovala ako Vedoucí oboru sbírek v Moravskej galérii Brno. Zároveň prednáša na Katedre dejín umenia Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V súčastnosti je generálnou riaditeľkou Slovenskej národnej galérie v Bratislave[6].

3 Schaubmarov mlyn / Slovenská národná galéria, https://m.pezinok.sk/?yggid=146, [10. 7. 2020]

4 V Kaštieli v Rusovciach sa výstavy nikdy nekonali.

5 Katarína Bajcurová, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72673_bajcurova-katarina, [28. 7. 2020]

6 Alexandra Kusá, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72763_kusa-alexandra, [28. 7. 2020]

Aurel Hrabušický je umeleckým kritikom a historikom výtvarného umenia dvadsiateho storočia na Slovensku. Od roku 1996 pôsobil ako kurátor Zbierky nových médií, neskôr Zbierky fotografie. Z dôležitejších kurátorských akcií je treba spomenúť výstavy Stratený čas?, Nové Slovensko a spoluprácu na výstave Slovenský obraz — 20. storočie v slovenskom výtvarnom umení, ako aj spoluautorstvo výstavy Zajutatí krásou (a Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii).

Petra Hanáková vyštudovala Vedu o výtvarnom umení na FIlozofickej fakulte Univerzity Komenského, tiež Filmovú vedu na VŠMU v Bratislave. V Slovenskej národnej galérii pôsobí od roku 2008 ako kurátorka Zbierky iných médií. Venuje sa slovenskej filmovej a vizuálnej kultúre dvadsiateho a dvadsiateho prvého storočia. Pracuje ako kurátorka mnohých výstav v spolupráci s Alexandrou Kusou či Aurelom Hrabušickým[7].

Lucia Almášiová v Slovenskej národnej galérii v Bratislave pôsobí ako kurátorka zbierky fotomédií. V období 2010 až 2011 v galérii pracovala na pozícii asistentky. Od roku 2014 študuje PhD. na Seminári teórie a dejín umenia na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Zaoberá sa najmä fotografiou z obdobia 19. storočia, historickými fotografickými technikami a odbornou terminológiou súvisacou s fotografiou[8].

7 Petra Hanáková, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72745_hanakova-petra, [30. 7. 2020]

8 Lucia Almašiová, https://www.sng.sk/sk/kontakty/72697_almasiova-lucia, [30. 7. 2020]

Ester Plicková,Vodné kasárne, 1966

Archív SNG, Výstavné priestory Vodných kasární po rekonštrukcii v roku 1955, 1955

Archív SNG, Základné adaptačné práce v novopridelenej budove Vodných kasární. 1951

Archív SNG, Pracovníci SNG na balkóne, 1955

Archív SNG, Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku, 2020

Archív SNG, Kaštiel Strážky, 2020

Archív SNG, Schaubmarov mlyn v Pezinku, 2020

Archív SNG, Zvolenská Zámok, 2020

Archív SNG, Východný pohľad do nádvoria, počítačový model rekonštrukcie SNG, 2020

Archív SNG, Letecký pohľad na areál SNG so zakreslenými novostavbami, s plánovanou IV. etapy, počítačový model rekonštrukcie SNG, 2020

Vybrané fotografické výstavy

v Slovenskej národnej galérii

Slovenská fotografia 1925 — 2000

15.3. 2002 — 2. 6. 2002

Kurátor výstavy: Aurel Hrabušický

SNG, Zvolenský zámok, Zvolen

Výstava Slovenská fotografia 1925-2000 sa konala vrámci Mesiaca fotografie a bola bola podľa organizátorov najväčším reprezentačným projektom dejín fotografie na Slovensku[9]. Autori výstavy, Václav Macek a Aurel Hrabušický sa pri zostavovaní expozície sústredili na časové obdobie, v ktorom možno badať kontinuálny vývoj fotografie na Slovensku, ktorý sa týkal ako námetov tak i fotografických techník. Samotná výstava bola rozčlenená do niekoľkých časových celkov, ktoré si v nasledujúcej časti predstavíme.

Prvá časť expozície bola venovaná dvadsiatym a tridsiatym rokom dvadsiateho storočia, a boli tu prezentované diela Karola Plicku, Ladislava Foltyna, Miloša Dohnányho, Ireny Blühovej ako aj ďalších. V tejto časti bolo Slovensko na snímkoch prezentované ako chudobná krajina s poctivými nábožensky založenými ľudmi. Predmetom fotografií tu býva často ľudová tvorivosť, práca a remeslá.

Druhá časť výstavy bola venovaná obdobiu štyridsiatych a päťdesiatych rokov. Fotografi boli v tomto období často ovplyvnení socialistickým realizmom. Uvoľnenie v šesťdesiatych rokoch sa premietlo aj do sféry umenia. Hlavnou témou tu boli medziľudské vzťahy a bežné problémy spoločnosti. Na fotografiách boli zobrazované často mladé páry, dvojice, vzťahy medzi ľudmi.

V ďalšej časti expozície, zaoberajúcou sa osemdesiatymi rokmi dominujú osobnosti ako Tono Stano, Peter Župník a ďalší ktorí študovali na FAMU. Tejto časti výstavy bol venovaný pomerne veľký priestor. V deväťdesiatych rokoch fotografiu využívali aj umelci, ktorí pochádzali z iných oblastí umeleckej tvorby. Tí do fotografie často prinášali nové prvky. Výrazná je tu tiež tvorba Martina Kollára, ktorý ako prvý zdokumentoval zrod kapitalizmu na Slovensku.

V súvislosti s výstavou nesmieme opomenúť rozsiahlu publikáciu s rovnomenným názvom, *Slovenská fotografia 1925 — 2000* od Aurela Hrabušického a Václava Macka. Táto publikácia je veľmi cenným a rozsiahlym dielom mapujúcim dejiny slovenskej fotografie. 472 stranová kniha obsahuje vyše tristo fotografií, od stovky slovenských fotografov.

Z pozitívnych ohlasov na výstavu Slovenská fotografia 1925 — 2000 môžeme konštatovať, že bola ucelenou prehliadkou toho najlepšieho čo slovenskí fotografi do roku 2000 vytvorili. V recenziách tiež nachádzame, že hneď po inštalovaní výstavy vznikli debaty týkajúce sa mien ako aj diel ktoré boli v publikácii a na výstave opomenuté. Podobná situácia určite nastáva vždy, keď vzniká obdobná prezentácia takéhoto širokého významu. V každej takejto snahe sa iste odrážajú aj osobné preferencie autorov výstav[10].

9 http://www.svet.czsk.net/clanky/kultura/mesiacfoto.html

10 http://www.czsk.net/dotyky/2_2003/fotograf.html

Vystavujúci autori: Karol Aufricht, Andrej Bán, Juraj Bartoš, Miloš Alexander Bazovský, Ladislav Bielik, Ol'ga Bleyová, Irena Blúhová, Ladislav Borodáč, Tibor Borský, Pavol Breier, Peter Breza, Ján Cifra, Judita Csáderová, Ladislav Čarný, Ivor Diosi, Juraj Dojč, Miloš Dohnány, Ľubomír Ďurček, Ladislav Farkaš, Stano Filko, Ladislav Foltyn, Fedor Gabčan, Ladislav Galoch, Miro Gregor, Igor Grossman, Ján Hajduch, Ján Halaša, Ján Halász, Elo Havetta, Milota Havránková, Jozef Hofer, Ivan Hoffman, Tibor Honty, Karel Otto Hrubý, Pavol Hudec-Ahasver, Tibor Huszár, Pavel Janek, Miloš Jurkovič, Juraj Jurkovič, Karol Kállay, Michal Kern, Emil Kiefer, Ladislav Kiefer, Robo Kočan, François Kollar, Martin Kollár, Július Koller, Vladimír Kordoš, Ladislav Kožehuba, Matej Krén, Ján Krížik, František Lauff, Ľubica Lauffová, Tomáš Leňo, Jozef Lietavec, Juraj Lipták, Viliam Malík, Ilja Jozef Marko, Martin Martinček, Ivan Matejka, Juraj Meliš, Pavel Meluš, Zuzana Mináčová, Ján Motulko, Ján Náhlik, Otakar Nehera, Matúš Ol'ha, Jozef Ondzik, Jozef Ort-Šnep, Eduard Pavlačka, Ján Pavlík, Pavel Pecha, Stanislav Pekár, Karol Plicka, Pavol Poljak, Rudolf Prekop, Sergej Protopopov, Bohumil Puskailer, Ľubomír Rapoš, Ján Rečo, Magdaléna Robinsonová, Peter Rónai, Ladislav Rozman, Dorota Sadovská, SIlvia Saparová, Anton Sládek, Jozef Sedlák, Rudolf Sikora, Karol Skřipský, Dušan Slivka, Ľubo Stacho, Vasil Stanko, Tono Stano, Alexander Strelinger, Ján Strieš, Mišo Suchý, Juraj Šajmovič, Martin Šperka, Ľubomír Štecko, Matej Štepita-Klaučo, Anton Štrubňa, Miro Švolík, Štefan Tamáš, Martin Tiso, František Tomík, Dezider Tóth, Ferdinand Valent, Filip Vančo, Kamil Varga, Jozef Zubrický, Jana Želibská, Peter Župník

François Kollar, Drevorubač, 1933

Juraj Sajmovič, Pár, 1959

Karel Plicka, Vysoké Tatry - sušenie l'anu, 1947

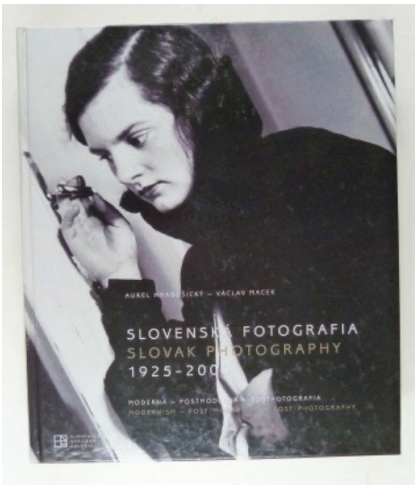

Publikácia Slovenská fotografia 1925 - 2000

Robert Doisneau alebo cesta jedným storočím

5. 11. 2003 — 3. 12. 2003
Kurátor: Aurel Hrabušický
Esterházyho palác, Bratislava

Retrospektívu svetoznámeho francúzskeho fotografa Roberta Doisneaua (1912 – 1994) Slovenská národná galéria pripravila v spolupráci s Francúzskym inštitútom a spoločnosťou FOTOFO[11]. Konala sa vrámci Mesiaca fotografie 2003. Robert Doisneau je považovaný za jedného z najplodnejších a najpopulárnejších Francúzskych fotografov. Preslávil sa svojimi hravými snímkami excentrického Paríža z prvej polovice dvadsiateho storočia. Mnohé z jeho fotografií boli použité na tvorbu kalendárov či pohľadníc. Stali sa akousi ikonou zobrazujúcou francúzsky život od konca druhej svetovej vojny po päťdesiate roky dvadsiateho storočia. Jeho snímky sa stali o to vzácnejšími, keďže mnohé časti Paríža boli zbúrané a prestavané.

Robert Doisneau začínal ako grafický dizajnér a reklamný fotograf v automobilke Renault (1924 — 1939)[12]. Jeho prvou známou prácou bola fotoreportáž o blšom trhu v Paríži v roku 1932, ktorá bola uverejnená v časopise *Excelsior*. Živil sa tiež ako fotograf pohľadníc, čo bývalo v tomto období často hlavným príjmom mnohých umelcov na voľnej nohe. Neskôr pracoval pre agentúru Rapho. Práve počas tohto obdobia vytvoril svoje najznámejšie fotografie ktoré boli prezentované aj na tejto výstave. Spomínané plodné obdobie bolo prerušené až vypuknutím druhej svetovej vojny, keď bol povolaný do armády.

Ako nachádzame v článku v denníku SME[13], Robert Doisneau často dostával nadšené listy od ľudí ktorí sa na jeho fotografiách spoznali. Niektorí dokonca chceli podiel z ich predaja. Ako sám Robert Doisneau spomínal, prevažná časť ikonických snímok bola zinscenovaná s najatými modelmi. Spomenieme napríklad slávnu fotografiu bozku dvoch zaľúbencov, ale aj mnohé iné.

---

11 FOTOFO je občianským združením a dôležitou inštitúciou, ktorá po roku 1989 začala zastrešovať a rozvíjať slovenskú fotografickú kultúru. Od roku 1992 organizuje tiež Festival Mesiac fotografie v Bratislave.

12 Robert Doisneau 1912–1994, https://www.obnova.sk/clanok/robert-doisnau-19121994?quicktabs_diskusie_koment_online=0, [28. 7. 2020]

13 Najslávnejší zaľúbenci, akí kedy šli ulicou, https://kultura.sme.sk/c/1150494/najslavnejsi-zalubenci-aki-kedy-sli-ulicou.html, [28. 7. 2020]

Robert Doisneau, Preprava pneumatík v priestoroch závodu, 1924-1939

Robert Doisneau, Pisárka pri Vert Galant, päťdesiate roky

Robert Doisneau, Bozk z radnice, 1950

Robert Doisneau, Plavec z Pont d'Iena, päťdesiate roky

Robert Doisneau, 1949

Miloš Dohnány a jeho tvorba

4. 11. 2004 — 21. 1. 2005
Kurátor: Aurel Hrabušický
Vodné kasárne, Sála 7, Bratislava

Táto výstava sa konala v rámci Mesiaca fotografie v spolupráci so spoločnosťou FOTOFO k stému výročiu narodenia fotografa Miloša Dohnányho (1904 —1944). Ako nachádzame v článku v denníku SME, do priestorov Vodných kasární sa jeho tvorba vrátila po viac ako šesťdesiatich rokoch. Vtedy Vodné kasárne ešte nepatrili SNG a časť priestorov bolo reštauračným zariadením[14]. Výstava prezentovala asi desatinu autorovho zachovaného diela. Niektoré zväčšeniny zostali v Čechách, iné v súkromných zbierkach v Paríži, New Yorku či u autorových príbuzných[15]. Paralelne s výstavou vyšla aj monografia s názvom Miloš Dohnány, ktorú zostavil Aurel Hrabušický a vydala ju spoločnosť FOTOFO.

Miloš Dohnány sa narodil v roku 1904 v Lienzi v Rakúsku, neskôr žil a tvoril v Bratislave. Bol nadšeným fotografom, publicistom a jedným z prvých slovenských kritikov fotografie vôbec. V dvadsiatych a tridsiatych rokoch aktívne fotografoval popri zamestnaní. V roku 1931 navštevoval večerný kurz na Škole úžitkového výtvarníctva, ktorú viedol Jaromír Funke. Ako sa na otváraní výstavy vyjadril kurátor Aurel Hrabušický, *„fotografoval všetko okolo seba, akoby chcel povzbudiť menej skúsených kolegov, ukázať im, čo všetko ide pri dobrej vôli - stále akoby mal na zreteli svoju fotografickú misiu"*[16].

Tvorba Miloša Dohnányho donedávna ešte nebola známa. Jeho dielo sa preslávilo najmä vďaka fotografii Vierka z roku 1932. Táto snímka bola použitá na titulnej strane publikácie *Slovenská fotografia 1925 — 2000,* ktorú sme už spomínali v súvislosti s rovnomennou výstavou. Na základe novších výskumov možno Miloša Dohnányho zaradiť ako vedúcu osobnosť už zabudnutej slovenskej fotografickej moderny. Presadzoval moderný fotografický štýl, a to svojou tvorbou, ako aj publicisticko-kritickou organizačnou činnosťou[17]. Niektoré fotografie Miloša Dohnányho sa stali doslova fotografickými ikonami tridsiatych až štyridsiatych rokov dvadsiateho storočia.

14 Životná fotografická misia, https://www.sme.sk/c/amp/1837810/zivotna-fotograficka-misia.html, [20. 7. 2020]

15 Tamtiež.

16 Tamtiež.

17 Miloš Dohnány a jeho tvorba, https://www.sng.sk/sk/vystavy/435_milos-dohnany-a-jeho-tvorba, [20. 7. 2020]

Miloš Dohnány, Sny na letovisku, 1935

Miloš Dohnány, Vierka, 1922

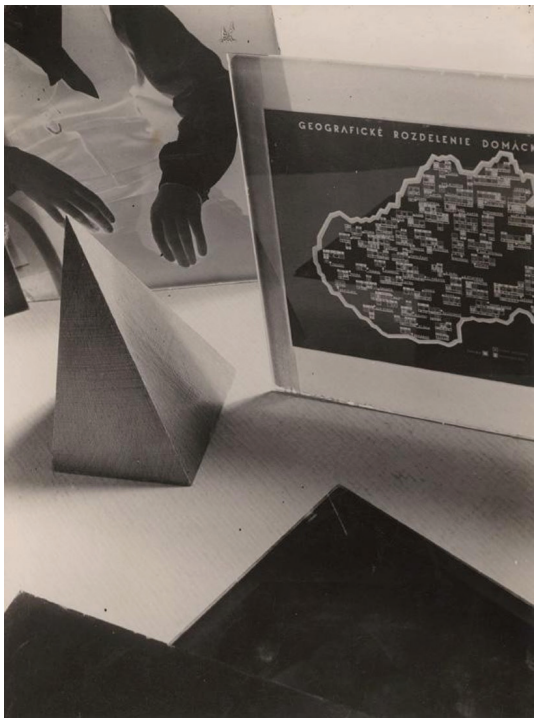

Miloš Dohnány, Štúdia, 1932

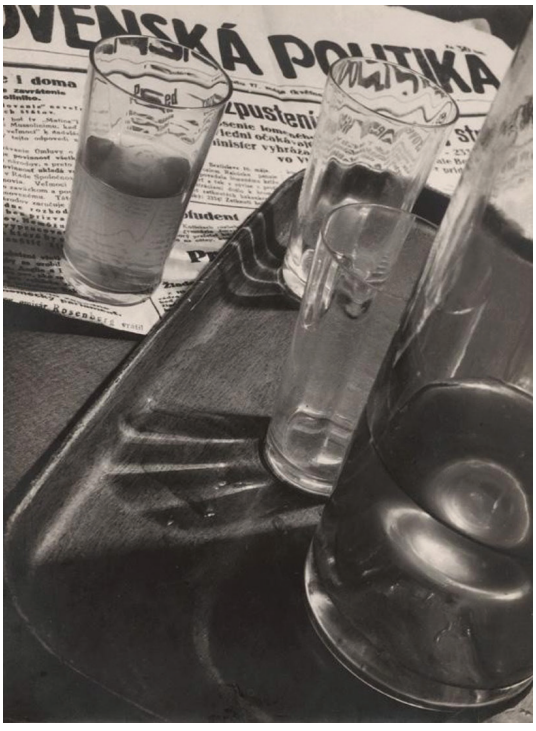

Miloš Dohnány, Zátišie spod viechy, 1936

Jindřich Štreit. Fotografie 1965–2005. Kalendáře pro Jindru Štreita.

20. 9. 2006 — 12. 11. 2006
Kurátori: Aurel Hrabušický, Tomáš Pospěch
2. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Dvojvýstava Jindřicha Štreita (1946) v SNG v Bratislave priniesla prierez autorovým dovtedajším celoživotným fotografickým dielom. Vznikla v spolupráci s Českým centrom v Bratislave a agentúrou FOTOFO. Výstava bola koncipovaná ako retrospektíva pri príležitosti životného jubilea fotografa a prezentovala jeho tvorbu z rokov 1965 až 2005. Pri tejto príležitosti vyšla aj publikácia o autorovej fotografickej tvorbe, ktorá mala titul zhodný s názvom výstavy. Expozícia pozostávala z dvoch častí. Prvá prezentovala autorove fotografické dielo, druhá zahŕňala výtvarné interpretácie jeho prác nástenných kalendárov od popredných českých i slovenských umelcov.

Výber približne stošesťdesiatich autorových fotografií pripravil Tomáš Pospěch. Expozícia vzbudila pozornosť zväčšeninami päťdesiatich najvýznamnejších fotografií monumentálnych rozmerov (130x100 cm). Podľa ohlasov v recenziách, prezentované fotografie v životnej veľkosti boli divácky mimoriadne atraktívne.

Druhá časť výstavy niesla názov Kalendáře pro Jindru Štreita. Ako uviedla agentúra SITA (Slovenská tlačová agentúra) pre denník SME[18], pozoruhodným faktom bolo, že výtvarné intervencie do diel iných autorov boli a sú obľúbené v českom i slovenskom prostredí, a to napriek tomu, že výtvarný vývoj bol v oboch krajinách dosť odlišný. V dnešnej dobe sú takéto výtvarné intervencie vnímané ako jedna zo spojníc českej a slovenskej vizuálnej kultúry.

Jindřich Štreit v roku 2000 vydal nástenný kalendár s dvanástimi fotografiami na tému Dvojice. Napriek tomu, že prevažná časť snímok pochádzala z deväťdesiatych rokov, kalendár si udržal vizuálnu pôsobnosť umelcovej skoršej tvorby. Ako pre denník SME uviedol spolukurátor bratislavskej výstavy Aurel Hrabušický, autor sa rozhodol poslať kalendár asi 170 umelcom v Čechách a na Slovensku, aby ho podľa svojich predstáv dotvorili. A tak projekt Kalendáře pro Jindru Štreita predstavoval významnú vzorku českého a slovenského vizuálneho umenia. Ohlasy naň boli mimoriadne.

18 Jindřich Štreit: Fotografie 1965 - 2005 Kalendáře pro Jindru Štreita, https://www.sme.sk/c/2903510/jindrich-streit-fotografie-1965-2005-kalendare-pro-jindru-streita.html [12. 7. 2020]

Jindřich Štreit je radený k najvýznamnejším súčasným českým dokumentárnym fotografom. Vyštudoval Pedagogickú fakultu v Olomouci a vyučoval na Základnej škole v Rýmařove. Bol aj riaditeľom Základnej školy v Sovinci a Jiříkove, kde realizoval rôzne výstavy, usporadvúval koncerty a divadelné predstavenia, kde účinkovali aj umelci, ktorí v tých časoch nepatrili k oficiálnym kultúrno-politickým štruktúram. Prelomovým bola jeho účasť na vtedajšími štátnymi orgánmi nepovolenej výstave na tenisových kurtoch v Prahe, kde vystavoval svoje fotografie. Tu jeho tvorbu evidovali aj agenti Štátnej bezpečnosti a bol vzatý do vyšetrovacej väzby, následne odsúdený na trest odňatia slobody v dĺžke desať mesiacov. Boli mu zhabané aj fotoaparáty, časť negatívov, mal zakázanú akúkoľvek fotografickú činnosť a bol pod drobnohľadom Štátnej bezpečnosti. Znamenalo to aj koniec jeho vtedajšej pedagogickej činnosti. Ako sám Jindřich Štreit uviedol, obdobie, keď bol vyšetrovaný a súdený bolo najťažším v jeho živote. Napriek týmto udalostiam sa však nevzdal fotografovania, naopak, začal intenzívnejšie mapovať život okolo seba. Vznikali mnohé sociálno-dokumentárne cykly, napríklad z Bruntálska či Rýmařovska.

Po tzv. Nežnej revolúcii v roku 1989 Jindřich Štreit realizoval ďalšie projekty, fotografoval na Slovensku, vo Francúzsku, Veľkej Británii, Nemecku, Rakúsku, Rusku, Maďarsku. Pravidelne sa však stále vracal do Bruntálska a Olomoucka. Od roku 1991 je pedagógom na Inštitúte tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědeckej fakulty Slezskej univerzity v Opave.

Diela Jindřicha Štreita môžeme dnes nájsť v mnohých významných fotografických zbierkach doma a v zahraničí: Museum of Modern Art v New Yorku, Art Institute of Chicago, či Bibliotheque Nationale v Paríži.

Zakončíme citáciou agentúry SITA pre denník SME[19]: *„Svojím rozsahom, ale aj svojou reprezentatívnosťou asi nemá v českom a slovenskom kultúrnom kontexte obdobu a svojím poňatím akoby uzatváral jednu historickú epochu. Vzniknutá obsiahla kolekcia sama osebe, bez ohľadu na podnet, predstavuje významnú vzorku českého a slovenského vizuálneho umenia, i keď je to vzorka prirodzene ohraničená okruhom záujmov vyzývateľa a vyzvaných autorov."*

19 Tamtiež.

Jindřich Štreit, Křížov, 1981

Jindřich Štreit, Sovinec 1983

Publikácia Jindřich Štreit, Fotografie 1965-2005

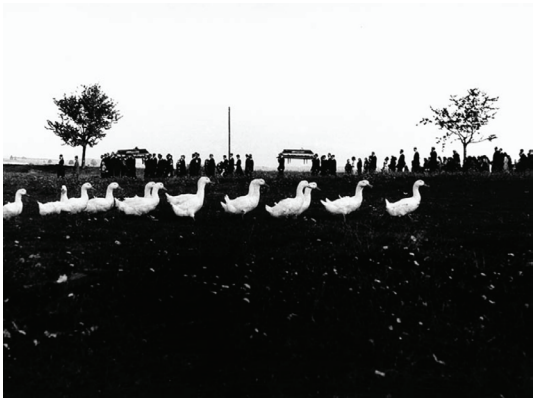

Jindřich Štreit, Těchanov 1965

Jindřich Štreit, Kalendár, 2000

Ukážka z umeleckej intervencie, Kalendár, 2006

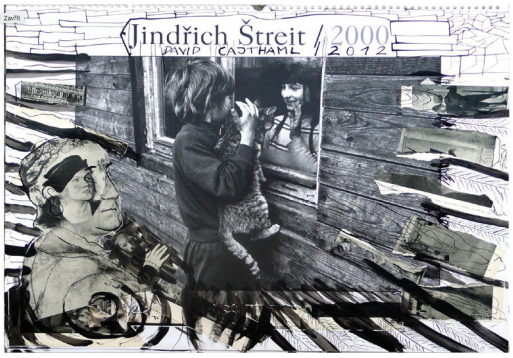

Ukážka z umeleckej intervencie, Kalendár, 2006

Ukážka z umeleckej intervencie, Kalendár, 2006

Jindřich Štreit na otvorení výstavy, SNG, 2006

Stratený čas? Slovensko 1969 — 1989 v dokumentárnej fotografii.

30. 10. 2007 — 2. 3. 2008
Kurátori výstavy: Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
1. a 2. poschodie, Esterházyho palác, Bratislava

Takmer tisíc záberov od osemdesiatich fotografov, medzi nimi napríklad Juraj Bartoš, Tibor Huszár, Martin Marenčin, Ondej Nosál', Ľubo Stacho, Jozef Sedlák, Peter Procházka, Pavol Breier, Anton Podstraský, Markéta Luskačová, Karol Benický a ďalší.

"Život na Slovensku v rokoch 1969 — 1989 bol zaiste poznačený stagnáciou a spoločenskou ‚nehybnosťou, ale azda nebol celkom ‚stratený̌m časom"[20]. Takto sa vyjadrili kurátori v katalógu výstavy Stratený čas? Aurel Hrabušický a Petra Hanáková. Ďalej uvádzajú, že cieľom výstavy bolo sústrediť a sprítomniť to nedopovedané, čo zostalo po veľkých výstavách, ktoré sa uskutočnili v Slovenskej národnej galérii v uplynulých rokoch (Slovenská fotografia 1925 — 2000; Slovenské vizuálne umenie 1970 — 1985)"[21].

Projekt Stratený čas? mal dva hlavné ciele. Prvý bol vyplniť medzeru v mapovaní novších dejín fotografie na Slovensku. Druhým cieľom bolo priblížiť atmosféru života na Slovensku v rokoch 1969 až 1989, čas medzi tzv. normalizáciou a nežnou revolúciou v novembri 1989. Dokumentárna fotografia v týchto desaťročiach stála skôr na okraji, pretože jej podstatou bolo zachytiť reálny odraz spoločnosti, no len ťažko by v tejto komunizmom poznačenej dobe mohla poskytnúť ideologicky neškodné svedectvo, preto sa fotografi neraz dostávali do konfliktov s režimom. Kurátori výstavu chronologicky rozdelili na trinásť základných častí. Niektoré z nich si priblížime.

Obrazy starého sveta. Výjavy slovenského vidieka v šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia spoluvytvárala fotografická tvorba Martina Martinčeka, ktorá zobrazovala život dediny a jej obyvateľov zo skôr romantického aspektu. Reálne v tom čase sa dedina na túto víziu už nepodobala. Vo všeobecnosti sa agentúrni fotografi v tejto dobe zameriavali na obrazy družstevných traktoristov, dojičiek, zootechnikov a podobne.

---

20 Stratený čas? Slovensko 1969-1989 v dokumentárnej fotografii, https://www.24hod.sk/strateny-cas-slovensko-1969-1989-v-dokumentarnej-%20%20fotografii-cl42499.html, [2. 7. 2020]

21 Tamtiež

Petra Hanáková (In: Hrabušický 2007) uvádza, že tento realistický obraz dediny slovenských fotografov, paradoxne až na málo výnimiek, nezaujímal. Fotografi však naďalej dokumentovali archaický svet Oravy, Liptova, nesocializovaných Rómov atď. Ako príklad možno uviesť Markétu Luskačovú, ktorá sa sústredila na dedinu Šumiac, alebo Karola Benického, ktorý fotografoval dedinské zvyklosti.

Verejné rituály. Nový establishment si uvedomoval prirodzenú ľudskú potrebu oddychu po práci. Túto psychohygienickú potrebu z veľkej časti pomáhali uspokojovať kresťanské sviatky, no v tedajšej politicko-spoločenskej dobe sa komunistická vláda snažila tieto rituály nahradiť novými — socialistickými. Išlo najmä o prvomájové sprievody, vojenské prehliadky a ďalšie verejné zhromaždenia, ktoré mali politicko-ideologický základ. Medzi fotografov, ktorých diela zobrazujú túto tému, patrili napríklad: Jozef Sedlák, Filip Vančo, Jozef Ort-Šnep či Martin Marenčin.

Sociálne telo. Do tejto časti výstavy patrili diela zachytávajúce spartakiádu —centrálne organizované podujatie masového športu. Medzi fotografov zachytávajúcich túto tému patrili napríklad Jozef Sedlák, Mišo Suchý, Peter Procházka.

Vizuálna soc-kultúra. Do tejto kategórie bolo sústredené všetko čo nejakým spôsobom vypovedalo o životnom prostredí človeka v dobe socializmu. Patril tu fotografický súbor Červená od Jána Budaja, či diela Pavla Breiera ml., ale aj súbor Podobenstvá od Ľuba Stacha.

Ďalšími časťami expozície Stratený čas? boli: Obchodná ulica — Bratislava, ktorú dokumentoval Ľubo Stacho, následne Socialistický konzum, Budovanie a jeho dôsledky, Dosť dobrí chlapi, Panelová normalizácia, Súkromie, Odložení ľudia, Sociografický portrét, a Otváranie železnej opony.

Anton Podstranský, Autobusová zastávka, 1980-1989

Anton Podstranský, Staré mesto, 1980-1989

Jozef Sedlák, 1. máj, 1984,

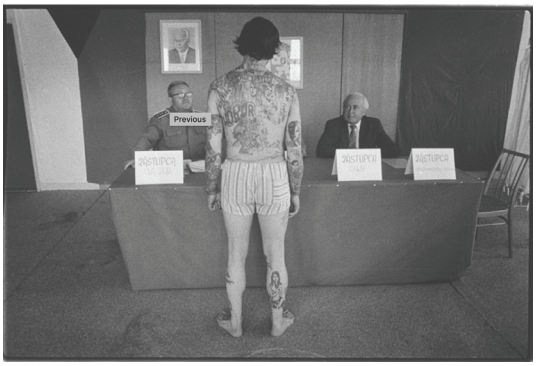

Jozef Sedlák, Odvody, 1987

Jozef Sedlák, 1. máj, 1984

Karol Benický, Trúchliace ženy, 1985

Markéta Luskačová, Šumiac, 1969 – 1974

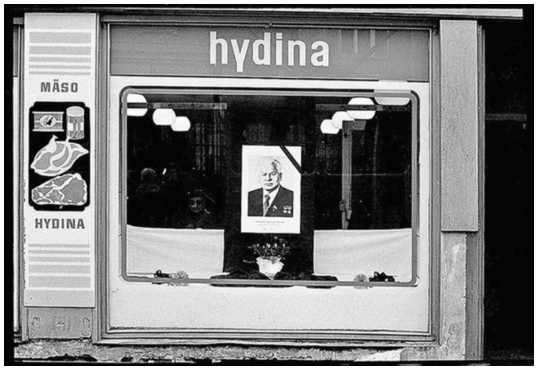

Ľubo Stacho, Obchodná ulica č. 24, 1984-2013

Ján Budaj, Červená, 1981-1982

Rudolf Lendel, Výstavba mostu SNP, 1970

Thomas Hoepker: Fotografie 1955 — 2008

6. 11. 2008 — 30. 11. 2008
Kurátor: Václav Macek
1. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Výstava s názvom Fotografie 1955 — 2008 bola retrospektívou celoživotného diela Thomasa Hoepkera. Bola zostavena mníchovským múzeom Münchner Stadtmuseum a agentúrou Magnum photo. Thomas Hoepker je členom agentúry Magnum photo a je jej dlhoročným prezidentom. Patrí k medzinárodne najúspešnejším nemeckým fotografom. Výstava prezentuje viac ako päťdesiat rokov autorovej fotografickej práce.

Expozícia pozostávajúca z dvesto snímok bola rozdelená do troch kapitol. Prvá bola venovaná fotografiám z USA. Táto časť sa skladala z fotografických súborov: Cesty, fotografie Muhammada Aliho, fotografie z 11. septembra 2001 z New Yorku. Druhá kapitola výstavy bola venovaná snímkom z Nemecka, z rokov 1961 až 1991. Tretou časťou výstavy Thomasa Hoepkera boli fotografické eseje a cesty po Južnej Amerike, Ázii a Afrike. Nachádzali sa tu taktiež portréty amerických a nemeckých umelcov, ako Jeff Koons, Andy Warhol, Jasper Johns, Robert Rauschenberg, Robert Frank, Tomi Ungerer a Horst Janssen[22].

Mnohým fotografiám Thomasa Hoepkera sa podarilo napevno zaujať miesto v dejinách fotografie. Sú to napríklad už spomínané snímky Muhammada Aliho, ktorého autor fotografoval v roku 1966 v Chicagu, či fotky z 11. septembra v New Yorku. Ako zaujímavosť môžeme uviesť[23], že pre túto výstavu boli vytvorené nové zväčšeniny autorových fotografií na barytovom papieri priamo v laboratóriách agentúry Magnum. Farebné fotografie vytlačil sám autor.

22 Thomas Hoepker: Fotografie 1955 - 2008, https://www.sng.sk/sk/vystavy/411_thomas-hoepker-fotografie-1955-2008, [1. 7. 2020]

23 https://kuultur.com/thomas-hoepker-fotografie-1955-2008/

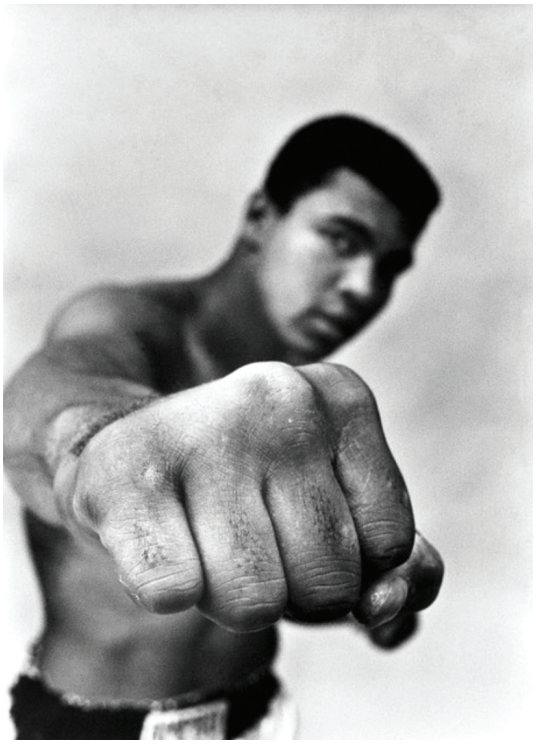

Thomas Hoepker, Muhammad Ali ukazujúci svoju päsť, 1966

Thomas Hoepker, Dievča so symbolom vychádzajúceho slnka na čele, 1977

Thomas Hoepker, Starec so svojim vtáčikom v Ritan Parku, 1984

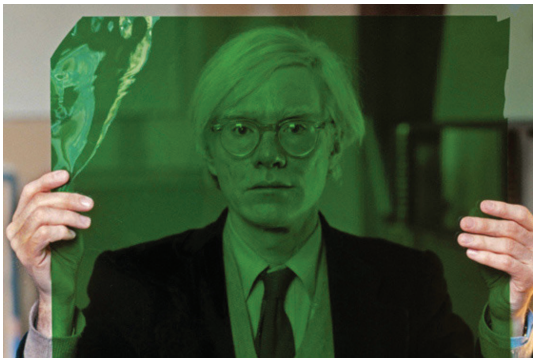

Thomas Hoepker, Andy Warhol vo svojej Factory, 1981

Thomas Hoepker, Futbalové ihrisko pri baníckom meste Chuquicamata, 2000

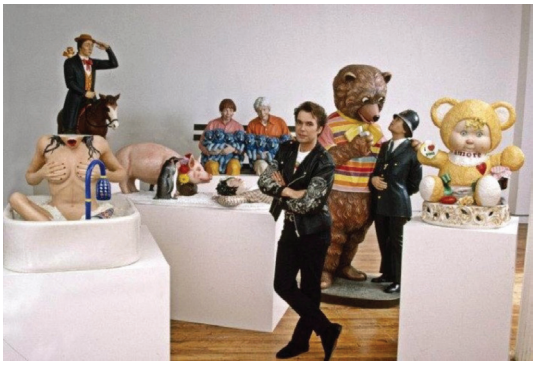

Thomas Hoepker, Jeff Koons s kolekciou svojich sôch, 1989

Július Koller. Vedecko - fantastická retrospektíva.

23. 4. 2010 — 20. 6. 2010
Kurátori: Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
1. a 2. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Napriek tomu že táto výstava nemala iba fotografický charakter, považujeme za potrebné aspoň v kratšej miere spomenúť aj Kollerovú retrospektívu. Július Koller (1939 — 2007) bol slovenským výtvarným umelcom, reprezentantom silnej generácie slovenského konceptuálneho umenia a neoavantgardy[24]. Bol jednym z mála slovenských umelcov oceňovaným zahraničným umeleckým svetom. Jeho diela boli nakúpené do zbierok Centre Georges Pompidou v Paríži či Tate Gallery v Londýne. Mal individuálne výstavy v Kolíne nad Rýnom, Viedni a Paríži[25].

Výstava Júliusa Kollera v SNG v Bratislave sa uskutočnila takmer tri roky po autorovej smrti. Dve poschodia galérie zaplnili obrazy, objekty, fotografie a videozáznamy. Ako na otvorení výstavy vysvetlil kurátor, Aurel Hrabušický, početné boli *„rozličné typy dokumentácie alebo poloartefaktov. Koller totiž zbieral všetko, čo sa týkalo jeho života. Niekedy až bizarné veci vtiahol do sféry ani nie umenia, ale svojej osobnej kultúry“*[26].

Rozľahlá výstava bola rozdelená chronologicky do kurátormi definovaných tématických okruhov. Figurácia – dadagroteska, Pojmové obrazy, Odpadová kultúra, Tatranský pop, Hry maliarske, Antihappeningy, Anti-obrazy. Textobrazy, Autoportrét – U.F.O.-naut J.K., Pingpong a hrací priestor, umeNie, U.F.O.-textkarty, U.F.O.- Kresby, Galéria Ganku, Fantastická história, Kultúrne situácie, Konečné riešenie a iné[27].

Súčasne s výstavou bol vydaný aj reprezentačný katalóg s rovnomenným názvom: *Július Koller, Vedecko-fantastická retrospektíva*.

24 Július Koller, https://sk.wikipedia.org/wiki/Július_Koller, [28. 6. 2020]

25 Július Koller Vedecko - fantastická retrospektíva https://www.sng.sk/sk/vystavy/376_julius-koller-vedecko-fantasticka-retrospektiva, [28. 6. 2020]

26 Umenie je kultúrou života, zdôrazňoval Július Koller, https://kultura.pravda.sk/galeria/clanok/34019-umenie-je-kulturou-zivota-zdoraznoval-julius-koller/, [23. 7. 2020]

27 VEDECKO-FANTASTICKÝ JÚLIUS KOLLER, https://www.artantiques.cz/vedecko-fantasticky-julius-koller, [23. 7. 2020]

Július Koller, Univerzálny futurologický otáznik, 1978

Július Koller, Svet socializmu, 1979

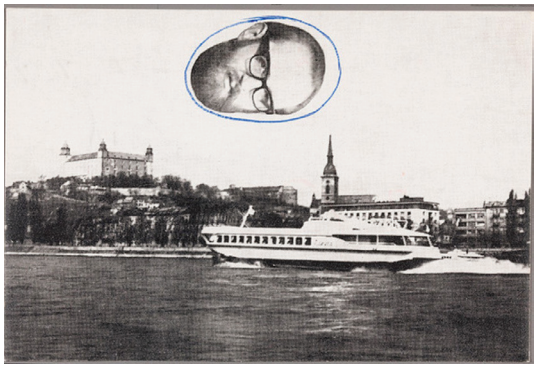

Július Koller, Univerzálna futurologická osobnosť, 1971

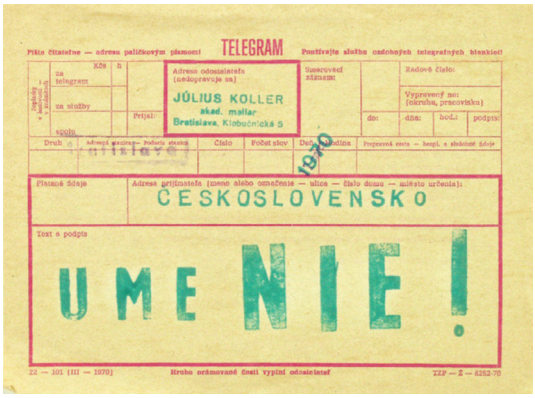

Július Koller, UmeNie - telegram, 1970

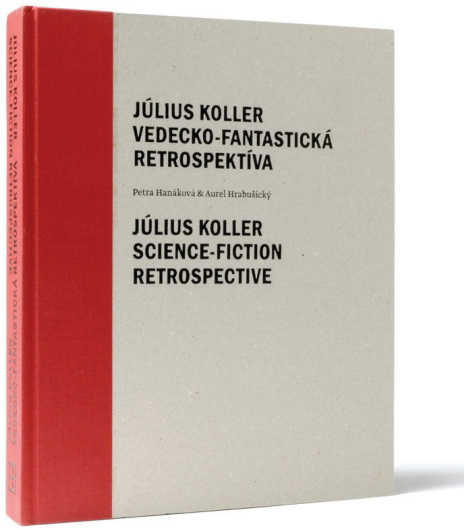

Katalóg Vedecko-fantastická retrospektíva

Martin Martinček. (1913 - 2004).

24. 6 2010 — 19. 9. 2010
Kurátorka: Lucia Almášiová
Galéria Ľudovíta Fullu, Ružomberok

Skôr než sa dotkneme uvedenej výstavy Martina Martinčeka, považujeme za dôležité uviesť, že ešte v roku 2000 bola v SNG v Bratislave realizovaná expozícia, ktorá bola významnou a najrozsiahlejšou retrospektívou ktorá prezentovala jeho celoživotné dielo. Sám osemedesiatosem ročný autor bol na vernisáži prítomný a konštatoval: *“Som najlepší fotograf medzi právnikmi a najlepší právnik medzi fotografmi”.*

Považujeme za potrebné spomenúť aj významný dar Martina Martinčeka z roku 2002. SNG takto obdržala veľkú časť Martinčekového fotografického diela, ktoré pochádzalo zo 60. a začiatku 70 rokov 20. storočia.

Martin Martinček (1913-2004) bol advokátom a významným slovenským fotografom. Vo svojej tvorbe sa venoval predovšetkým fotografovaniu prírody a ľudí z Liptova. Narodil sa v dedine Liptovský Peter, avšak detstvo prežil na Spiši. Vyštudoval právo v Bratislave. Po vojne sa spolupodielal na vytváraní štátnych orgánov. Po nástupe komunistickej vlády však čelil rôznym falošným protištátnym obvineniam a bol nútený stiahnuť sa z verejného života. Zároveň sa presídlil na rodný Liptov. Aj vďaka týmto udalostiam sa vrátil k fotografovaniu a to ho oslobodilo od rôznych dočasných podradných brigád, ktorými si zabezpečoval svoje živobytie. Za krátko sa dostal do povedomia svojimi netradičnými výtvarnými fotografiami prírody, štruktúr kameňa či dreva, horskej prírody a pracujúceho človeka z Liptovského vidieka.

V roku 2010 SNG realizovala v Ružomberku výstavu Martina Martinčeka, ktorá pozostávala z cyklu snímok výstavby vodného diela Liptovská Mara v rokoch 1971 až 1972. Expozícia predstavovala asi tridsať fotografií, ktoré sú v Martinčekovej tvorbe považované za ojedinelé, vzhľadom k jeho žánrovej tvorbe. Napriek tomu, že v tejto dobe táto budovateľská téma bola „populárna“ a Martinovi Matinčekovi bola dosť vzdialená, tomuto cyklu venoval rovnakú pozornosť, ako svojim ostatným témam. Bolo to aj preto, lebo išlo o budovateľskú realizáciu, ktorá sa dotýkala jeho rodného Liptova. Cyklus fotografoval jeden rok, od októbra 1971 do septembra 1972. Boli

to panoramatické pohľady, kompozične i obsahovo prepracované celky a polocelky, detaily stavieb, ale aj portréty a voľné momentky[28].

Je treba poznamenať, že podnetom pre súbor Liptovská Mara bola jeho účasť na jednej z akcii organizovaným Slovenským fondom výtvarných umení[29] v roku 1971, ktorej cieľom bolo podporovať výtvarnú tvorbu na Slovensku.

Ako nachádzame v Ročenke Slovenskej národnej galérie z roku 2010, *„jednotlivé snímky ukázali Martinčekovu trpezlivosť, cieľavedomosť a dôslednosť pri fotografovaní; taktiež jeho schopnosť i v snavonok chaotickom a nevzhľadnom priestore nájsť výtvarne pôsobivé motívy či detaily"*[30].

Vystavované fotografie pochádzali zo zbierok SNG v Bratislave, Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici a Galérie P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši.

28 Martin Martinček (1913 - 2004), https://www.sng.sk/sk/vystavy/362_martin-martincek-1913-2004, [10. 7. 2020]

29 Fond výtvarných umení je kultúrna ustanovizeň s vyše 55. ročnou tradíciou. Pôsobí v Slovenskej republike vo sfére výtvarných umení nepretržite od roku 1954. Zákonom národnej rady SR č. 13/1993 Zb. o umeleckých fondoch, na podporu tvorivých činností v oblasti výtvarného umenia a architektúry bol zriadený FVU ako národno-kultúrna a verejnoprávna inštitúcia, zameraná na podporu, osvetu a propagáciu tvorivých činností v oblasti pôvodnej výtvarnej a architektonickej tvorby, reštaurátorstva, úžitkového umenia, ako aj výtvarnej teórie a kritiky.

30 Ročenka SNG 2010 / SNG Yearbook 2010 , https://issuu.com/sng.sk/docs/rocenka-sng-2010, [10. 7. 2020]

Martin Martinček, Trmovanie železiarov, 1970 - 1975

Martin Martinček, Betónovanie veže, 1970- 1975

Martin Martinček, Zvárač pri práci, 1970- 1975

TASR/Štefan Puškáš, Martin Martinček pri otvorení retrospektívnej výstavy v roku 2000, 2000

Martin Martinček, Zvárači v ústí potrubia, 1970- 1975

František Drtikol. Z fotografického archívu.

13. 10. 2010 — 28. 11. 2010
Kurátori: Lucia Almášiová, Jan Mlčoch
Esterházyho palác, Bratislava

Výstava Františka Drtikola Z fotografického archívu sa konala pri príležitosti Mesiaca fotografie v Bratislave a Mesiaca česko - slovenskej vzájomnosti[31]. Vznikla v spolupráci s Umělecko průmyslovým museom v Prahe (Ďalej UPM) a Českým centrom.

Franťišek Drtikol, sa narodil v roku 1883 v českej Příbrami vyštudoval na Učebnom a výskumnom ústave pre fotografiu v Mníchove. Bol významným českým fotografom tvoriacim v rokoch 1901 až 1935. Okrem fotografovaniu sa venoval aj grafike a prekladateľstvu. UPM v Prahe malo pre jeho život a tvorbu jedinečné postavenie. Tu mal v roku 1922 svoju prvú samostatnú výstavu. Za zlomovú môžme považovať aj jeho retrospektívnu výstavu v roku 1972, ktorú v UPM pripravila Anna Fárová. Od vtedy bol František Drtikol vnímaný ako umelec medzinárodného formátu a jeho tvorba začala prenikať do významných medzinárodných výstav a zbierok.

Autorom výstavy František Drtikol, Z fotografického archívu bol Jan Mlčoch, ktorý expozíciu otváral so slovami: *„Tu je výber z doteraz prevažne verejne neprezentovaných fotografií z obdobia rokov 1930 - 1935, keď sa viac začal venovať svojej duchovnej ceste a stal sa priekopníkom budhizmu v Čechách"*[32].

Jan Mlčoch pripravil celý rad výstav Františka Drtikola, napríklad v roku 2000 a 2004 v UPM. Okrem tématyckých kníh o autorovi, František Drtikol (2004) a František Drtikol: Fotografie z let 1901-1914 (1999) vydal aj mnoho ďalších významných publikácií a monografií. Spomenieme napríklad *Českú fotografiu 20. století (2010)* či *Akt v české fotografii (2000)* ktoré vypracoval spolu s Vladimírom Birgusom.

Na výstave bolo prezentovaných štyridsaťdeväť fotografií a jeden pastel. Expozícia bola tiež doplnená citátmi pôvodných textov Františka Drtikola na

31 Mesiac česko-slovenskej kultúrnej vzájomnosti vznikol v roku 2001 na základe iniciatívy vtedajších ministrov kultúry, českého ministra Pavla Dostála a slovenského ministra Milana Kňažka. Akcie trvajú počas celého októbra..

32 Svetoznámy fotograf Drtikol má po desaťročiach výstavu v Bratislave, https://style.hnonline.sk/kultura/367415-svetoznamy-fotograf-drtikol-ma-po-desatrociach-vystavu-v-bratislave, [14. 7. 2020]

nástanných paneloch. Sučasťou expoziície bol aj dokumentárny film *Fotograf František Drtikol (2002)* z dielne režiséra Jiřího Holneho, v ktorom autentické texty Františka Drtikola číta herec Boris Rösner.

Ako nachádzame v článku SNG: Z fotografického archívu Františka Drtikola[33], väčšina doposiaľ usporadúvaných autorových výstav prezentovali fotografické diela z dvadsiatych rokov dvadsiateho storočia. V tom čase František Drtikol pracoval v duchu art deco a vytvoril známe ženské akty. Ďalšou častou prezentovanou prácou autora boli diela z obdobia fotografickej secesie, ktoré boli realizované rôznymi fotografickými technikami, ako gumotlač, olejotlač či pigment. Práve autorovmu vrcholovému obdobiu, čo bola prvá polovica tridsiatych rokov bolo doposiaľ venované len málo priestoru.

Až práve táto výstava čerpala diela z neskoršieho dáta, z archívu, ktorý bol do zbierok odovzdaný počas druhej svetovej vojny. Súbor pozostával z jedinečných fotografií, zväčša z pracovných štúdií a variácií, ktoré v čase vzniku neboli určené pre verejné vystavovanie. Sú akousi sondou do autorovej ateliérovej práce. Výstava prezentovala rôzne variácie aktov, abstraktné kompozície či aranžované snímky ktoré odkazovali na autorovu duchovnú orientáciu — filozofické a náboženské náuky Orientu a Budhizmus. Ján Mlčoch na výstave ďalej uviedol, *„v druhej polovici 20. rokov do začiatku 30. rokov mal v Amerike asi 30 samostatných výstav. Potom začal prekladať staroindické texty a venoval sa experimentálnej fotografii bez možnosti verejného uplatnenia - len pre svoje uspokojenie i jeho žiakov”*[34].

Považujeme za potrebné spomenúť aj fakt, že mnohé z autorových diel vznikli bez komerčného uplatnenia. Snímky prezentované na výstave Z fotografického archívu vznikli v období hospodárskej krízy, ktorá zasiahla aj Pražský ateliér v ktorom František Drtikol pôsobil.

33 SNG: Z fotografického archívu Františka Drtikola, https://www.24hod.sk/sng-z-fotograficke-ho-archivu-frantiska-drtikola-cl136364.html, [12. 7. 2020]

34 Svetoznámy fotograf Drtikol má po desaťročiach výstavu v Bratislave, https://style.hnonline.sk/kultura/367415-svetoznamy-fotograf-drtikol-ma-po-desatrociach-vystavu-v-bratislave, [14. 7. 2020]

František Drtikol, Bez názvu, 1930

František Drtikol, Bez názvu, 1932

František Drtikol, Prototypy stolných lámp, okolo roku 1939

František Drtikol, Prototypy stolných lámp, okolo roku 1939

Nové Slovensko. (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918 - 1949).

30. 6. 2011 — 15. 1. 2012
Kurátori: Katarína Bajcurová, Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
1. a 2. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Výstavný projekt Nové Slovensko osvetľuje proces prieniku modernej civilizácie do života vtedajšej tradičnej slovenskej spoločnosti v období 1918 až 1949. Zobrazuje obdobie, keď sa vidiecka a poľnohospodárska spoločnosť transformovala na modernú krajinu. Výstava sa členila na fotografickú, voľne umeleckú a filmovú časť. Fotografickú časť mal na starosti Aurel Hrabušický, voľné výtvarné umenie a priemyselný dizajn Katarína Bajcurová a filmovú časť pripravila Petra Hanáková. Hlavné postavene má tu však fotografia, aj keď sa v spomínanej dobe nevnímala ako umenie, ale slúžila na jej dokumentáciu. Dominujúci charakter fotografie sa tu prejavil najmä v zobrazení mestského života, voľnočasových aktivít, športu či cestovania. Objektami fotografov sú často rozvíjajúci sa priemysel, mosty, železnice, letectvo a podobne.

Ako nachádzame v Tlačovej správe SNG , *Nové Slovensko - (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918-1949)*[35], výstavný projekt má za úlohu ozrejmiť, do akej miery moderné umenie na Slovensku reflektovalo výdobytky civilizácie, a ako spoluvytváralo celkový vizuál doby.

Vo videorozhovore pre articok.tv[36], kurátor výstavy Aurel Hrabušický uviedol, že výstava sa zaoberá predovšetkým procesmi modernizácie, tím ako začali, ako prebiehali a do akých prekážok tieto procesy narážali. Pokiaľ ide tvorbu názvu výstavy, Hrabušický objasnil, že slovné spojenie „nové Slovensko" bolo slovným pojením ktoré sa v období 1918 až 1949 vyskytovalo veľmi často. Najviac bolo zastupované v názve časopisu, ktorý vychádzal v období prvého slovenského štátu. Aj keď názov Nové Slovensko bol zdiskreditovaný fašistickou minulosťou prvého Slovenského štátu, tento pojem bol omnoho častejší ako "moderné Slovensko" a stal sa preto vhodným názvom aj pre túto výstavu.

Ná výstave boli predstavené súbory fotografov Jaromíra Funkeho, Karla Plicku, Miloša Dohnányho, Jána Galandu, Viliama Malíka a Ireny Blühovej. Okrem fotografickej časti spomenieme aj umelcov patriacich do vrcholnej

35 TS Nové Slovensko, http://2011.sng.sk/upload/files/94/TS_Nove_Slovensko.pdf, [10. 7. 2020]

36 Video: New slovakia (difficult) birth of the modern lifestyle 1918 - 1948, http://artycok.tv/8099/nove-slovenskonew-slovakia [11. 7. 2020]

moderny, ako Ľudovít Fulla, Gejza Schiller, Mikuláš Galanda a Július Jakoby. Z kategórie dizajnu a úžitkového umenia to boli okrem iných Zdeněk Rossmann, Ľudovít Fulla, Júlia Horová-Kováčiková, Ladislav Csáder, Ladislav Sutnar, Magda Radványiová, Jindřich Halabala, Eugen Krón a František R. Blažko.

Z rozhovoru s Aurelom Hrabušickým pre denník SME[37]

Prečo vznikla výstava Nové Slovensko?

Hoci som o nej uvažoval už dlhšie, výstava vznikla vlastne ako náhradný program za iný veľký projekt, ktorý sa ešte nerealizoval. Na prípravu sme mali len trištvrte roka, čo je na výstavu, ktorá obsahuje vyše 560 diel na rozličných médiách, pomerne málo času. Ale my, čo sme ju zostavovali, sme už poznali materiál a trúfli sme si na to.

Prečo modernizácia Slovenska?

Téma moderného života sa v našom umení veľmi nepreferovala. Zaoberalo sa tým, čo oceňovali aj ľudia zvonka – teda folklórom, starobylým spôsobom života. Ani som nepredpokladal, že sa nám to tak rozrastie, ale potom sme siahli hlbšie do archívov a zrazu sa ukázalo, že na tému modernizácie Slovenska je toľko zaujímavých diel, že sme ich sem ani nemohli vpratať. Vznikla pomerne veľká výstava, ale stále opakujem, že sme len siahli do overených či tušených zdrojov. Mnohé veci, napríklad z vidieckych múzeí, sme nestihli preveriť.

Prečo práve obdobie 1918 – 1949?

Viem, že ľudia by čakali ako medzník napríklad február 1948. Po vojne nastalo veľké oživenie. V krátkom čase sa objavili isté veci, napríklad princípy moderného a občianskeho života. Tieto veci však doznievali aj po februári 1948. Napríklad Vincent Hložník, ktorý žil vo Svederníku, ešte nejaký čas nebral dôsledky februára 1948 na vedomie.

Ako ste sa, napríklad, dostali k tým fotografiám?

No, to je zaujímavé. Poznám pár ľudí, ktorí majú archívy, ale aj kontaktujem

37 Ťažký zrod nového Slovenska, https://domov.sme.sk/c/5981991/tazky-zrod-noveho-slovenska.html, [12. 7. 2020]

ľudí, ktorí o danom období niečo vedia. Tí často poradia ďalšie kontakty. Tak som sa dostal aj k jednému z významných vkladov na tejto výstave. Skontaktoval som sa s architektom Jánom Miloslavom Bahnom. Jeho strýko Vladimír Bahna študoval v Škole umeleckých remesiel, mal dobré fotografie a bol jedným z priekopníkov modernej typografie. Architekt Bahna mal navyše v ateliéri kolegu, ktorého otec – Ján Galanda – bol pre nás úplne neznámy, ale ukázalo sa, že veľmi zaujímavý fotograf.

Expozíciu Nové Slovensko dopĺňali okrem klasického galerijného materiálu aj tématické filmové projekcie, pozostávajúce z krátkych týždenníkových šotov, v ktorých, ako uvádzajú kurátori výstavy v Tlačovej správe, výberom sa snažili čo najviac vyhnúť sa dobovej propagande vtedajšieho Slovenského štátu a sústrediť sa na filmové zábery z každodenného života. Na záver môžeme uviesť, že táto výstava sa v ankete denníka SME stala kultúrnou udalosťou roka 2011.

Jaromír Funke, Križovatka pod Manderlom, 19321939

Miloš Dohnány, Reflektor, 1939

Viliam Malík, Serpentíny, Dobšiná, 1938

Ján Galanda, Stavba roľníckej vzájomnej pokladnice Martin 1.;2. 1939

Ján Galanda, Vzducholoď nad stredozemným morom, 1935

Katalóg Nové Slovensko, SNG, 2011

Plagát výstavy Nové Slovensko, SNG, 2011

Robert Capa. Vojnový reportér 20. storočia.

27. 10. 2012 — 25. 11. 2012
Kurátori: Lucia Almášiová, Katalin Bognár, Václav Macek
1. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Táto výstava bola organizovaná v spolupráci s Maďarským národným múzeom, Stredoeurópskym domom fotografie a o. z. FOTOFO v rámci Mesiaca fotografie. Predstavila najvýznamnejšie snímky amerického vojnového a reportážneho fotografa maďarského pôvodu Roberta Capu[38]. Vyše stovka fotografií, ktoré boli vystavované pochádzali z majetku Maďarského národného múzea, ktoré zakúpilo v roku 2008. Táto séria je jednou z troch sérii autorových diel, ktoré boli v rokoch 1990 až 1992 vybrané pre verejnosť v International Center of Photography v New Yorku Richardom Whelanom, ktorý bol priateľom a životopiscom autora, ako aj Cornellom Capom, bratom autora.

Expozícia bola rozdelená do ôsmych tématických kapitol. Boli nepochybne zostavené spôsobom, aby podávali životopisné svedectvo života autora.

Rané roky. Robert Capa sa po odchode z Maďarska dostal k fotografii ako laboratórny asistent v nemeckej agentúre Dephot. Pre túto spoločnosť po prvý krát fotografoval na zakázku prednášku Leva Trockého. Jeho fotografie boli uverejnené v žurnáli Der Spiegel a priniesli mu uznanie. Od roku 1933 žil Robert Capa v Paríži, kde mu André Kertész, jeho priateľ, pomohol nájsť si prácu.

Španielska občianska vojna. Počas tohto obdobia v roku 1936 Robert Capa celkom desaťkrát dokumentoval priebeh tohto konfliktu. Práve tu vytvoril jeho najznámejšiu fotografiu Smrť milicionára[39]. Fotografoval aj bombardovanie Madridu, pád Barcelony a utrpenie civilistov.

Čína. V Číne autor pracoval šesť mesiacov ako pomocný kameraman na natáčaní vojnového dokumentu The 400 Million, režiséra Jorisa Ivensa. Aj napriek prísnym obmedzeniam sa mu podarilo vytvoriť zopár výborných reportáží

38 Robert Capa (1913 – 1954), vlastným menom Endre Friedmann, bol fotograf samouk. V mladom veku bol ovplyvnený myšlienkami a ideami umelca a básnika Lajosa Kassáka,ktorý ho zároveň poučil o maďarskej a americkej sociálnej fotografii po začiatku 20. storočia. Na základe svojich dvoch hlavných záujmov – politiky a literatúry – sa rozhodol stať žurnalistom. V dôsledku svojich politických aktivít a problematických kontaktov odišiel v roku 1931 najskôr z Maďarska do Nemecka a neskôr v roku 1933 do Francúzska. V roku 1947 bol tiež zakladajúcim členom agentúry Magnum.

39 Ako sa neskôr zistilo, táto fotografia bola zinscenovaná. Na negatíve je mnoho ďalších verzii pádu vojaka.

druhej čínsko-japonskej vojny trvajúcej od roku 1937 do 1945.

Druhá svetová vojna. Robert Capa fotografoval počas tohto obdobia v Anglicku, Taliansku, severnej Afrike a 6. júna 1944, v slávny Deň D sa spolu s 1. pešou americkou divíziou vylodil na pobreží Normandie.

Východná Eúropa. Spolu s americkým spisovateľom Johnom Steinbeckom, Robert Capa odcestoval do Moskvy. Cieľom tejto cesty bolo zachytiť obraz povojnového ZSSR. Napriek neustálemu sledovaniu a obmedzovaniu zo strany sovietskych orgánov sa mu podarilo nasnímať takmer 4000 fotografií. V roku 1948 sa vydal na ďalšie cesty po Európe, no podarilo sa mu dostať len do Poľska a Maďarska. V Československu mu hneď na hraniciach skonfiškovali fotoaparát.

Izrael. Do tejto krajiny Robert Capa vycestoval celkom trikrát. Na prvej ceste fotografoval udalosti týkajúce sa vyhlásenia samostatného štátu Izrael a boje s Arabmi.Na svojej druhej a tretej ceste zaznamenával utrpenie a spoločenské a sociálne pomery.

Vietnam. Časopis *Life*, vyslal v roku 1954 Roberta Capu do Indočíny. Počas fotografovania v tejto krajine autor prešiel na pole, aby vyfotografoval vojakov ktorí postupovali vo vysokej tráve. Tu vytvoril svoje dve posledné fotografie. Krátko nato stúpil na mínu a zahynul.

Priateľ a fotograf celebrít. Róbert Capa sa priatelil s mnohými celebritami po celom svete. Medzi nimi boli napríklad John Steinbeck, Ernest Hemingway, Irwing Shaw či Pablo Picasso. Jeho milenkou bola herečka Ingrid Bergman.

Ako v článku pre sme.sk uviedla manažérka pre publicitu SNG, Dáša Dúbravová, typickou črtou fotografií Roberta Capu *„bola fascinácia človekom na hranici života a smrti, bezprostrednosť až intimita záberov, silný vizuálny dojem a hlboká ľudská účasť. Vďaka tomu je dodnes považovaný za jedného z najvýznamnejších vojnových reportérov”*[40]. S týmito slovami sa stotožňujeme.

40 Vojnového fotoreportéra 20. storočia predstaví SNG, https://bratislava.sme.sk/c/6582270/vojnoveho-fotoreportera-20-storocia-capu-predstavi-sng.html, [12. 7. 2020]

Robert Capa, Smrť španielskeho republikána, 1936

Robert Capa, Vylodenie amerických jednotiek v Deň D, 1944

Robert Capa, Americkí vojaci v Troine, Sicília, 1943

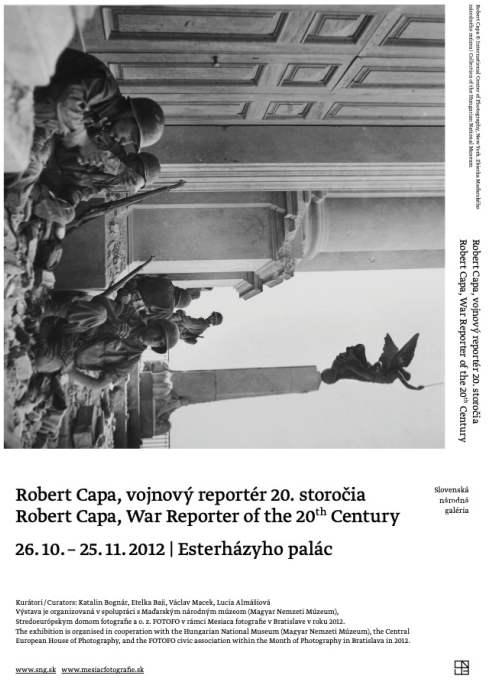

Buletín výstavy Robert Capa. Vojnový reportér 20. storočia., SNG, 2012

Viliam Malík. 1912 – 2012

19. 4. 2013 — 14. 7. 2013
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

Výstava bola prvou retrospektívou slovenského dokumentárneho fotografa Viliama Malíka. Boli tu predstavené nielen fotografie, ale aj autorove dokumentárne záznamy z medzivojnového obdobia. Expozíciu tvorilo 160 fotografií a osem videozáznamov. Bola tu slávnostne uvedená aj monografická publikácia s názvom *Viliam Malík.* Súčasťou výstavy bol aj dokumentárny film režisérky Viery Čakanyovej, natočený v koprodukcii RTVS (Rozhlas a televízia Slovenska) a spoločnosti Sentimentalfilm. Výstava zobrazuje veľký rozsah tém, ktorými sa autor vo svojej fotografickej tvorbe zaoberal. Ide napríklad o medzivojnovú Bratislavu či tému vidieka, najmä okolia Vysokých Tatier, kde v posledných desaťročiach Viliam Malík žil. Podľa slov[41] kurátora výstavy Aurela Hrabušického, vo videu Viliam Malík 1912 — 1920, výstava podala svedectvo o Slovensku počas troch štvrtín 20. storočia, počas ktorého Viliam Malík aktívne fotografoval. Malíkova tvorba ešte do osemdesiatych rokov 20. storočia nebola veľmi známa, najmä kvôli faktu, že sa odsťahoval z hlavného mesta a žil mimo kultúrnych centier. Taktiež štýl jeho tvorby sa začal oceňovať až v posledných desaťročiach. Aurel Hrabušický rysy jeho diela pomenoval ako „čistá strojová dokumentárna fotografia".

Viliama Malika môžeme zaradiť medzi najvýznamnejších slovenských fotografov tridsiatych a štyridsiatych rokov. Bol tiež najdlhšie žijúcim slovenským fotografom, zomrel až takmer ako storočný (1912 — 2012). Od počiatkov jeho tvorby ho fascinovala živá dokumentárna fotografia a popri Jozefovi Cincíkovi bol prvým fotografom, ktorý sa dokumentu neprestajne venoval. Viliam Malík bol čiastočne profesionálnym fotografom, keďže od roku 1936 fotografoval pre Československú tlačovú kanceláriu. Bol nielen fotoreportérom ale aj filmárom. Viliam Malík „*nebol niečo ako zúrivý fotoreportér, ale bol jeden z tých prvých mobilných autorov, moderných autorov, ktorý vniesol dynamiku do média, ktorým narábal, a nebola to len fotografia, ale aj film"*[42].

41 https://youtu.be/ta-ncTix0bI

42 https://www.teraz.sk/kultura/sng-retrospektivna-vystava-viliam-malik/43636-clanok.html?-mostViewedArticlesInSectionTab=2

Viliamovi Malíkovi sa podarilo vyhnúť sa tendenčnosti, bol liberálnym človekom a názorovo nepredpojatým dokumentaristom. Mal porozumenie pre rôzne situácie, do ktorých sa ľudia môžu dostať. Vo svojom fotografickom diele dokázal vystihnúť spoločenské javy, ktoré boli typické nielen pre dobu v ktorej vznikli, ale aj pre nasledujúce obdobia, keďže zobrazovali skutočný stav veci[43].

43 https://www.mediahub.sk/sng-vas-18-4-pozyva-na-otvorenie-vystavy-viliam-malik-1912-2012/

Viliam Malík, Árvácska (Slnko svieti i pre chudobných), 1935

Viliam Malík, Detská ozdravovňa pri Čiernom mori, 1960

Výstava Viliama Malíka

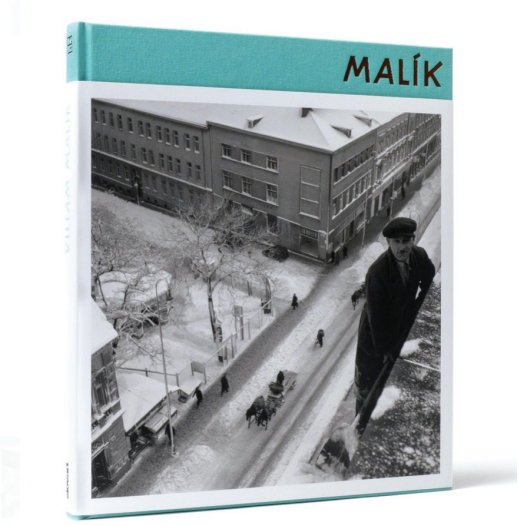

Monografia Viliam Malík

Výstava Viliama Malíka

Zaujatí krásou. Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii.

8.11. 2013 — 2. 3. 2013, predĺžená do 2.3.2014
Kurátori výstavy: Aurel Hrabušický, Bohunka Koklesová
3. poschodie, Esterházyho palác, Bratislava

Výstava Zaujatí krásou, Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii tématický nadväzuje na výstavu Prerušená pieseň[44]. Bola inštalovaná vrámci festivalu Mesiac fotografie. So SNG ju spoluorganizovala aj Tlačová agentúra Slovenskej republiky. V jej archívoch[45] sa nachádzala prevažná časť fotografii, ktoré boli súčasťou tejto výstavy.

Z príhovoru Aurela Hrabušického na tlačovej konferencii pri otvorení výstavy: *„Pokračujeme ďalším výstavným projektom z histórie našej fotografie. Túto výstavu pripravila SNG v spolupráci s Tlačovou agentúrou Slovenskej republiky (TASR). V 50. rokoch vznikalo nové Slovensko, veľmi sa všetko menilo. Navzdory realite fotografi mali byť zaujatí krásou a estetizujúcim pohľadom na plánované verejné blaho. Preto sme zvolili názov výstavy podľa fotografie Ivana Kozáčka. Vyjadruje atmosféru doby, častú poetizáciu a isté prikrášľovanie skutočnosti“*.

Expozíciu možno nazvať aj dokumentárnym „portrétom” Slovenska predmetného povojnového desaťročia. Typickou tématikou tejto doby bola modernizácia zastaralých regiónov, priemyselná výstavba a vôbec socialistická propaganda prvých povojnových desaťročí, no v tejto expozícii bolo vidieť i netradičné fotografické zábery, ktoré tejto výstave dodávali na výnimočnosti. Výstava pozostávala z vyše 350 fotografií, ktoré boli rozdelené do viacerých tématických celkov[46]. Autormi fotografií boli tridsiati traja známi, ale aj menej známi slovenskí fotografi.

V päťdesiatych rokoch prenikala do fotografickej tvorby čoraz viac téma všedného dňa, ktorú produkovali najmä neoficiálni autori. Zo staršej generácie

44 Výstava Prerušená pieseň. Umenie socialistického realizmu 1948 — 1956. Tento výstavný projekt skúmal výtvarné umenie v dobe poznačenej takzvaným stalinským socialistickým realizmom. Výstava sa konala 29. júna 2012 až 21 októbra 2012.

45 Priestory Tlačovej agentúry slovenskej republiky patrili v minulosti Československej tlačovej agentúre.

46 Budovanie a budovatelia, Socialistický realizmus, Ceremónie a obrady, Emancipácia žien v ľudovodemokratickom zriadení, Všadeprítomná agitácia, Kultúra a osveta, Čítanie pred dennou smenou, Pominutelné pomníky, Poštový palác v Bratislave, Štátny smútok, Kultúra (odpadu), grafity, Poľnohospodárstvo, družstvá, Vidiek, vrchári, Nízke horizonty Ladislava Csádera, Doprava, Konzum na socialistický spôsob, Móda, nový životný štýl, Deti a rodina, Všedný život v meste, Šport, rekreácia, Zábava, relax, Vzťahy, Fotografie zo žel. stanice Banská štiavnica, Fotografické albumy z fondov SNA v Bratislave.

fotografov spomenieme: Karol Kállay, Kamil Vyskočil, Anton Šmotlák, Jozef Nový, Igor Grossmann a ďalší. Z mladšej generácie vystavovali: Juraj Šajmovič, Alexander Štrelinger, Miro Gregor, Ján Cifra a iní. Súčasťou výstavnej inštalácie boli aj fotografie, ktoré vznikli na objednávku rôznych tlačových agentúr, a ich autormi boli: Jozef Teslík, Ladislav Roller, Štefan Petráš, Viliam Přibyl, Koloman Cích, Anton Tarkoš a Ján Kočiš.

Pre Tlačovú agentúru Slovenska (TASR) kurátorka Bohunka Koklesová uviedla: *„agentúrnu fotografiu som vyberala z monumentálneho archívu TASR. Tam je ročný stereotyp – sejba, 1. máj, zber úrody, Vianoce a iné témy. Na výstave je zastúpená zo začiatku 50. rokov a tematicky korešponduje s neoficiálnou fotografickou scénou, ale jej spôsob zobrazenia je odlišný. Je tam istá štylizácia s centrálnou informáciou bez iných kontextov, nárážiek či dvojzmyselnosti”*[47].

Ako uvádza Aurel Hrabušický, na tejto výstave možno vidieť, ako do päťdesiatych rokov Slovensko ekonomicko-spoločensky vstupovalo a v akom stave z tohto desaťročia vychádzalo[48]. Z vystavovaných fotografii mohol divák pozorovať dobu nanútených sviatkov a oslavných sprievodov, dobu plnú represie, manipulácie a deptania. Z fotografií je patrné, ako sa Slovensko počas desaťročia transformovalo, menilo, čomu na snímkoch nasvedčujú aj objavujúce sa neónové nápisy, kúpajúce sa dievčatá v bikinách, húfy ľudí zabávajúcich sa na verejných kúpaliskách a podobne.

Možno konštatovať, že kurátorom výstavy, Aurelovi Hrabušickému a Bohunke Koklesovej, sa podarilo zorganizovať expozíciu, ktorá bola nielen vizuálne atraktívnou, ale i formujúcou cenné povedomie o nedávnej histórii Slovenska.

Vystavujúci autori: Ladislav Csáder, Imrich Gašparík, Karol Kállay, Martin Martinček, Jozef Nový, Viliam Přibyl, Štefan Tamáš, Kamil Vyskočil, Ladislav Noel, Miro Gregor, Igor Grossman, Karol Kállay, František Lauff, Viliam Malík, Jozef Nový, Štefan Petráš, Magdaléna Robinsonová, Ladislav Roller, Jozef Teslík, Juraj Šajmovič, Anton Šmotlák, Koloman Cích, Ján Kočiš, Pavol Poljak, Ivan Kozáček, Alexander Šterlinger, Anton Tarkoš, Pavol Janek, Evo Havetta, František Kocian, Ivan Matejka, Jozef Zubrický,

47 V SNG je fotografická výstava Zaujatí krásou, https://www.teraz.sk/kultura/vystava-tasr-zaujati-krasou-sng/63799-clanok.html, [5. 7. 2020]

48 Zaujatí krásou, Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii, https://www.sng.sk/sk/vystavy/33_zaujati-krasou-patdesiate-roky-v-dokumentarnej-%20%20fotografii, [5. 7. 2020]

Jozef Nový - Toaleta. Pohorelá, 1953

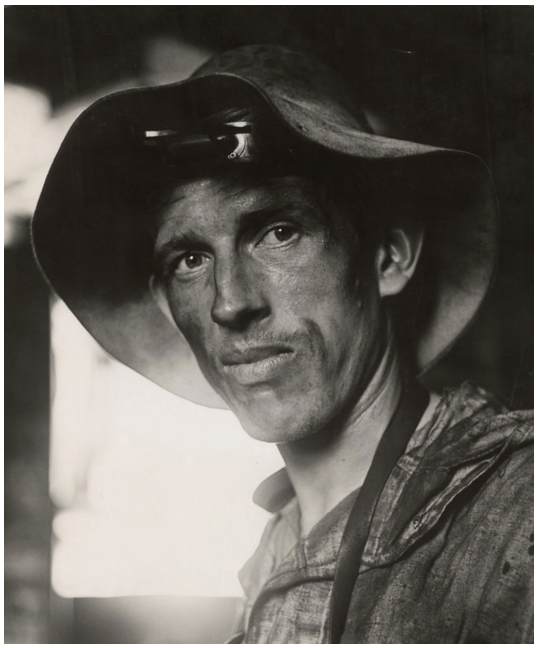

Karol Kállay - Hutník z Istebného, 1957

Viliam Malík - Rómske deti idú na prvé sv. prijímanie, 1952

Ladislav Csáder - Bez názvu II, 1950-1960

Viliam Přibyl - Pozor deti, šarkan letí, 1955

Karol Kállay - Mladý drevorubač, 1955

Anton Šmotlák - Dievčatá z lida, 1959

Karol Kállay - Spatakiáda, 1955

Miroslav Gregor - Cestou z práce II., 1959-1960

Kurátor Aurel Hrabušický a riaditeľka SNG Alexandra Kusá otvárajú výstavu, SNG, 2013

Tlačová konferencia výstavy Zaujatí krásou, SNG, 2013

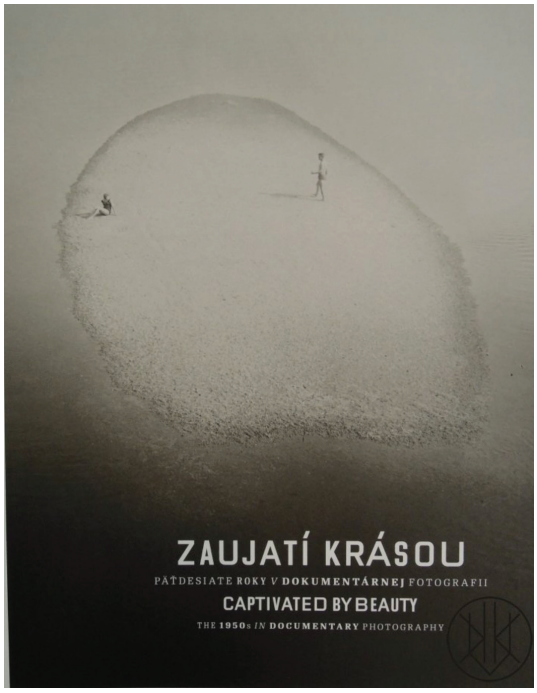

Katalóg Zaujatí krásou

Vernisáž výstavy Zaujatí krásou, SNG, 2013

Svetlo na hrane. Moderna a neskorá moderna. Architektúra vo fotografii.

7. 11. 2014 — 15. 2. 2015
Kurátorky: Lucia Almášiová, Viera Hricáková
3. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Výstava svetlo na hrane spracúvala v SNG po prvýkrát fotografiu modernej architektúry. Zobrazuje ju ako nový zdroj pohľadov, nových kompozícii pre fotografov. Výstava svetlo na hrane predstavovala viac ako dvesto diel od šesťdesiatich autorov z rôznych súkromných ale aj oficiálnych zbierkových inštitúcií z Čiech a Slovenska.

Výstava sa sústredila na tých autorov dvadsiatych až osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia, ktorí sa žánrovo sústavne venovali fotografovaniu architektúry. Moderná architektúra a moderná fotografia mali v tomto období viacero spoločných čŕt. Napríklad odmietanie predchádzajúcej tradície, smerovanie k jednoduchosti, nové spôsoby zobrazovania priestoru, hľadanie riešení cez tvorivé experimenty, nové geometrické formy a štruktúry, zachycovanie dynamiky a iné.

Medzi vystavujúich autorov patria napríklad Rajmund Müller, Ján Sláma, Viliam Malík, Miloš Dohnány, Jaromír Funke, Miro Gregor, Ľubo Stacho, Tibor Škandík, Karel Plicka, Josef Hofer, Rudolf Sandalo ml. Výstava sa venovala ôsmim hlavným témam a to: Prví profesionáli z Brna a Bratislavy, Jaromír Funke a jeho okruh, Regionálni fotografi architektúry, Nadčasové pohľady Karla Plicku, Fotograf v službách architektov, Fotografia architektúry pre knižnú tvorbu, Subjektívna autorská interpretácia, Architektúra ako objekt záujmu.

Výstava Svetlo na hrane obsahovala taktiež interaktívnu projekciu, kde divák pohybom ruky mohol ovládať obraz ktorý bol premietaný na stenu. Projektované boli diela architektov Ferdinanda Milučkého, Jozefa Lacka a Vladimíra Dedečka. Táto projekcia odhaľovala inšpiračné vplyvy, ktoré formovali spomínaných architektov pri tvorbe zobrazovaných stavieb[49].

Súčasťou Výstavy bol výstavný katalóg obsahujúci dve sprievodné štúdie. Prvá sa zaoberala počiatkami formovania a uplatňovania princípov architektonickej tvorby. Druhá štúdia poukazovala na prepojenie a vzťahy medzi autormi fotografii o profesionalite v autorov z aspektu modernej architektúry. Inštalácia fotografických diel bola doplnená aj výberom z dobovej tlače, tiež architektonickými náčrtmi a plánmi k vybraným stavbám.

49 TS: Svetlo na hrane, https://artalk.cz/2014/11/06/ts-svetlo-na-hrane/, [10. 7. 2020]

Vystavujúci autori: Pavel Breier, Miloš Dohnány, Ladislav Foltyn, Jaromír Funke, Miro Gregor, Pavol Havran, Josef Hofer, Anton Horník, Alexander Jiroušek, Ivan Kozáček, Ladislav Kožehuba, Jan Lukas, Ivan Lužák, Viliam Malík, Vojtech/Béla Mindszenty, Rajmund Müller, Karol Plicka, Rudolf Sandalo, Rudolf Sandalo ml., František Silavecký, Ján Sláma, Juraj Spudil, Ľubo Stacho, Tibor Škandík, Filoména Trefná-Horáčková

Rajmund Müller, Pamätník Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. 1969

Alexander Jiroušek, Sidlisko Nad jazerom v Košiciach, 1974

Katalóg Svetlo na hrane

Viliam Malík, Silo a mlyn NUPOD v Trnave. 1941

Josef Hofer, Obytný súbor Nová doba v Bratislava, 1935

Rudolf Sandalo ml. / Ateliér de Sandalo Brno, Kúpalisko Eva v Piešťanoch. 1934

Matus Ielovsky, vernisaz vystavy Svetlo na hrane, 2014

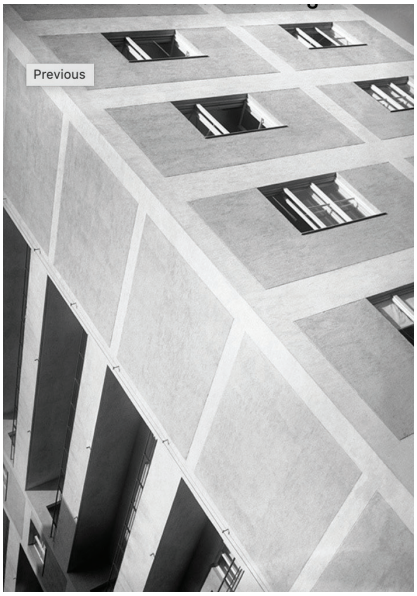

Jaromír Funke, Obytný súbor Unitas v Bratislave, 1931

Matus Ielovsky, pohlad na instalaciu vystavy Svetlo na hrane, 2014

Martin Kollar. Exkurzia / Field Trip

29. 10. 2015 — 31. 1. 2016
Kurátor: Aurel Hrabušický
3. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Martin Kollár (1971) je popredným slovenský fotografom, kameramanom, režisérom a producentom. Počas svojej kariery stihol spolupracovať na mnohých významných dokumentárnych ale i hraných filmoch. Za svoju fotografickú činnosť získal viacero ocenení. Ako fotograf sa venuje sa predovšetkým dokumentárnej fotografii, sústredenej na každodenný život obyčajných ľudí v obyčajných situáciách za okolností, ktoré obyčajné nie sú. Má za sebou bohatú fotografickú činnosť, ktorej výsledkom je publikácia *Slovensko 001, Obrazová správa o stave krajiny (2015), knihy fotografií Nothing Special (2008), Cahier (2011), Field Trip (2013) a Provisional Arrangement (2016).*

Táto výstava sa uskutočnila vrámci Mesiaca fotografie[50] v Bratislave. Fotografický súbor vznikol počas niekoľkých pobytov Martina Kollara v Izraeli v rokoch 2009 až 2011, vrámci jeho účasti na veľkom medzinárodnom projekte iniciovaním francúzskym fotografom Frédericom Brennerom. Tento projekt podporilo okrem iných kultúrnych inštitúcií aj Metropolitné múzeum v New Yorku. Do tohto projektu bolo vybraných dvanásť medzinárodne uznávaných fotografov, okrem iných napríklad Josef Koudelka, Jeff Wall, Thomas Struth, Nick Waplington, Gilles Peress a Fazal Sheikh. Podstatou projektu bolo stráviť minimálne šesť mesiacov v Izraeli a časti Palestíny a vyhotoviť fotografický súbor podľa vlastného uváženia, ktoré vypovedajú o Izraelskom živote, kultúre či stave vtedajšej spoločnosti.

Výsledkom Martina Kollara bol fotografický súbor, z ktorého zostavil samostatnú knihu Field Trip (2013). Výber snímkov predstavil neskôr v sérii výstav, napríklad This Place (2014) ktorej svetová premiéra sa uskutočnila v Pražskom DOX, či Field Trip, ktorá sa uskutočnila v Mannheime v Nemecku, a na výstave s názvom Exkurzia, ktorej sa v tejto práci momentálne venujeme.

50 Mesiac fotografie je etablovaným medzinárodným fotografickým festivalom, ktorý sa pravidelne uskutočňuje v Bratislave. Prvý ročník mal premiéru v roku 1990. Od roku 2004 je Mesiac fotografie v Bratislave súčasťou Európskeho mesiaca fotografie ako spoločné združenie festivalov v Aténach, Budapešti, Paríži, či Luxemburgu.

Keďže sme sa na výstave sami zúčastnili, môžeme uviesť že z vystavovaných snímkov pôsobil pocity osamelosti a absurdity, ktoré umocňovali fotografie zobrazujúce sklady, haly, laboratóriá, vojenské cvičebné zóny, pokusy na zvieratách či ľudoch, absurdné zátišia a krajinu poznačenú neustálou prípravou na vojenský konflikt. Fotografie mimoriadne pripomínajú život v socialistickej krajine, keďže aj autorov pohyb po Izraeli sprevádzali náhodné policajné prehliadky a neustály dohľad. Martin Kollar ukazuje krajinu, kde nieje jasne viditeľná hranica medzi civilným a vojenským životom. Zaujímavosťou je že fotografie nemajú žiaden písomný popis.

Ako uvádza Aurel Hrabušický vo vo videu z tvorby SNG, Martin Kollar. Field Trip/ Exkurzia, v projekte autora sa prejavil celkom iný prístup ako pri iných zúčastnených fotografoch. Sústredil sa na veci ktoré nebývajú bežne predmetom klasickej dokumentárnej fotografie. Ľudia sa na jeho fotografiách vyskytujú len zriedkavo a bežný život v jeho fotografickom súbore nieje prítomný. Zaujímavé sú tiež fotografie mladých odvedencov, dievčat aj chlapcov, ktoré boli fotografovaní pre vojenské legitimácie. Aj samotný autor, Martin Kollar vo videu ďalej uvádza, že počas svojho pobytu v Izraeli navštevoval výskumné centrá, výcvikové zóny a iné zaujímavé miesta ktoré si systematicky vyberal a snažil sa dostať čo najbližšie k predmetu ich činnosti.

„Mal som k dispozícii asistentku, ktorá mi pomáhala s rešeršami – napísal som jej zoznam asi šesťdesiatich miest, ktoré by som chcel navštíviť, a potom som sa vydal na svoje exkurzie,“ uviedol Martin Kollár. Napriek počiatočným problémom a odmietavým postojom inštitúcií, sa mu po istom čase na tieto miesta podarilo dostať s možnosťou fotografovania. Snímky Martina Kollára podľa slov Aurela Hrabušíckého sú veľmi exaktne komponované, precízne, čomu prispieva aj púštne prostredie, slnko a dokonalé vykreslenie detailov.

Ako v rozhovore[51] pre internetový denník DennikN Martin Kollár uviedol, *„v celej tejto situácii je zvláštny rozpor – prebieha tam konflikt, ktorý sa nás fyzicky nedotýka, no zároveň sa nás dotýka veľmi. A nad otázkou, či je to aj môj konflikt, som nechal otáznik. Dospelý človek by mal vedieť, čo je dobré a čo nie. Ale snažil som sa čo najviac vyhnúť tomu, aby som niekomu podsúval svoju interpretáciu ako jedinú. Nebál som sa, že by som mohol byť politicky nekorektný – len som z toho nechcel urobiť jednosmerku“*.

51 Izrael na svetových fotkách od Slováka vyzerá ako fikcia, no je skutočný, https://dennikn.sk/281273/ako-vyzera-exkurzia-do-buducnosti/, [28. 6. 2020]

K výstave Martina Kolára paralelne vyšla aj jeho publikácia s názvom *Catalogue*, ktorá je katalógom celej jeho doterajšej tvorby a to nielen fotografickej ale aj filmovej.

Martin Kollar, Bez názvu

Martin Kollar, Bez názvu

Martin Kollar, Bez názvu

Martin Kollar, Bez názvu

Martin Kollar, Bez názvu

Inštalácia výstavy Field Trip

Inštalácie výstavy FIeld Trip

Katalóg

François Kollar. Práca pohľadu.

10. 6. 2016 — 11. 9. 2016
Kurátori: Matthieu Rivallin, Pia Viewing, Lucia Almášiová
2. poschodie Esterházyho palác, Bratislava

Táto významná výstava bola reinštaláciou monografickej výstavy Françoisa Kollara, Un ouvrier du regard (Práca pohľadu), ktorá sa konala 9. 2 až 22. 5. 2016 v Galérii Jeu de Paume v Paríži. Táto galéria výstavu aj organizovala, v spolupráci s Médiathèque de l´architecture et du patrimoine. Bolo tu prezentovaných okolo 130 originálnych zväčšenín, datovaných od tridsiatych po šesťdesiate roky dvadsiateho storočia. Poniektoré ešte neboli nikdy vystavované. Fotografie pochádzali z múzejných zbierok, ako aj z pozostalosti autora.

Ako povedala na vernisáži Pia Viewing, François Kollar *„bol známym predstaviteľom hnutia Novej vecnosti a tiež významným módnym a reklamným fotografom“*[52]. Narodil sa v roku 1904 v Senci pri Bratislave. K fotografii sa dostal ako štrnásťročný, keď mu matka darovala fotoaparát. Po štúdiách v roku 1924 emigroval do Francúzska. O dvadsaťročného fotografa z počiatku nemal záujem žiaden parížsky fotoateliér, preto pracoval ako robotník v automobilke Renault. Po čase sa mu ale podarilo získať miesto v jednom z ateliérov a vypracoval sa až na hlavného grafika, získal tu tiež dôležité kontakty a oboznámil sa s francúzskym fotografickým umením. Zlomom v Kollarovom živote bol rok 1930, keď sa oženil a otvoril vlastné fotografické štúdio. Jeho manželkou bola Fernande Papillonová, ktorá bola zároveň aj jeho prvou modelkou. Fotografie z jeho ateliéru sa dostávali do ilustrovaných časopisov ako *Plaisir de France, Harper's Bazaar, VU* či *Voilà*. Ako François Kollar sám hovoril, *„denne sa ruvať s konkurenciou, jej intrigami sa dalo jedine kvalitou práce, sebadisciplínou cudzinca Slováka vo Francúzsku. Kvalita práce bol jediný pádny a účinný argument, ktorý mi zabezpečil, že som sa stal uznávaným a vyhľadávaným výtvarným fotografom. Fotografia musela byť vždy bezchybná, vkusná, s nápaditou kompozíciou, a to je vlastne umením“*[53].

Výstava bola rozdelená do viacerých sekcií. Prvá bola venovaná skorším Kollarovým fotografickým prácam. Tu boli prezentované portréty, reklamné fotografie a zátišia. Autor tu tvoril vo zmysle vtedy formujúcej sa novej vecnosti. Tieto diela sú z časov, keď François Kollar fotografoval pre magazíny *Plaisir de*

52 https://kultura.pravda.sk/galeria/clanok/398539-konkurencia-bola-tvrda-a-bezohladna/
53 Tamtiež.

France, L´Illustration a prestížny módny časopis *Harper´s Bazaar*.

Druhou a hlavnou časťou výstavy bol fotografický projekt La France travail (Pracujúce Francúzsko). Tento súbor autor realizoval v rokoch 1931 až 1934. Bol vytvorený na základe objednávky vydavateľstva Horizons de France. Témou tohto projektu bo bol pracujúci človek vo Francúzsku. Zaznamenával rôzne odvetvia: poľnohospodárstvo, letectvo, automobilový priemysel, železnice, a iné. Tieto fotografie podávali unikátnu výpoveď o Francúzsku a živote v tridsiatych rokoch dvadsiateho storočia.

Treťou a poslednou sekciou výstavy boli fotografie, ktoré boli vytvorené po druhej svetovej vojne. V tej dobe bol François Kollar známym a vyhľadávaným portrétistom slávnych francúzskych osobností. Naďalej pracoval na rôznych objednávkach, najmä na reportážach z priemyslu. Najvýznamnejšou reportážou bolo dokumentovanie práce v Union Aéromaritime de Transport, tiež dokumentovanie života v oblastiach takzvanej Francúzskej Západnej Afriky

Ako sa vyjadrila kurátorka Pia Viewing, výstava Françoisa Kollara prezentovala variabilnosť fotografa, ktorý bol sám robotníkom v službách svojich klientov. Zachoval si silnú fotografickú identitu a unikátne zobrazovanie doby v ktorú dokumentoval. Zaznamenal pokrok v hospodárstve, no zachoval si objektívny odstup[54].

54 Tamtiež.

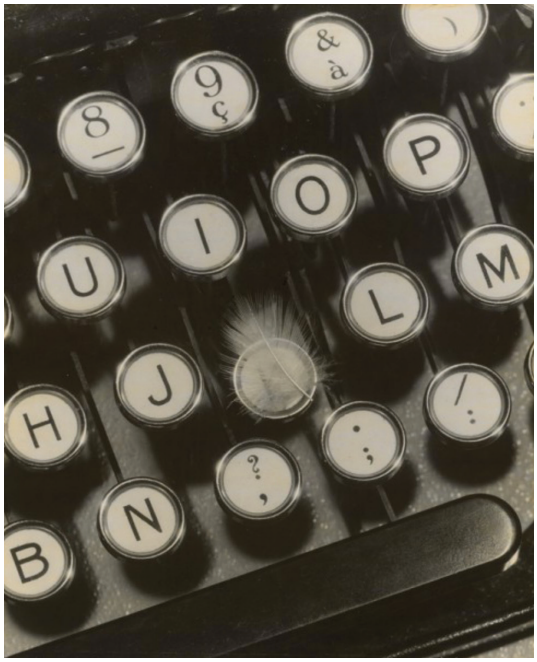

François Kollar, Reklamná fotografia, 1931

François Kollar, Lady Haddington-Eddinborough, 1946

François Kollar, Na schodoch u Chanella, 1937

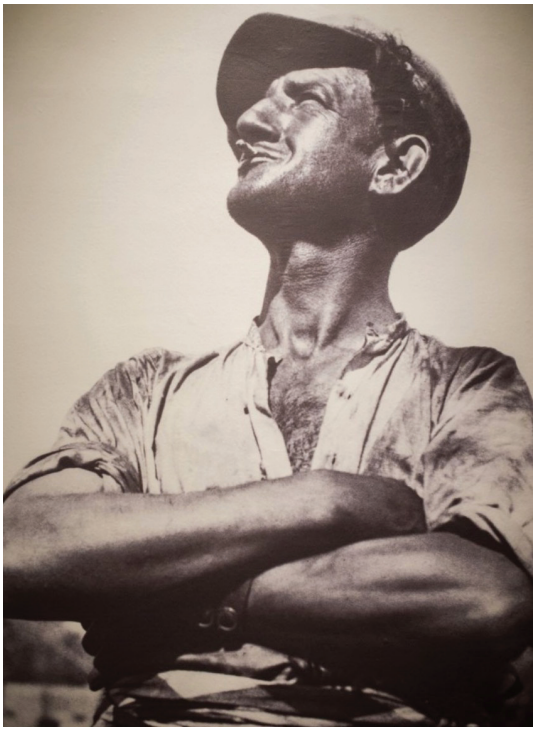

François Kollar, Autoportrét

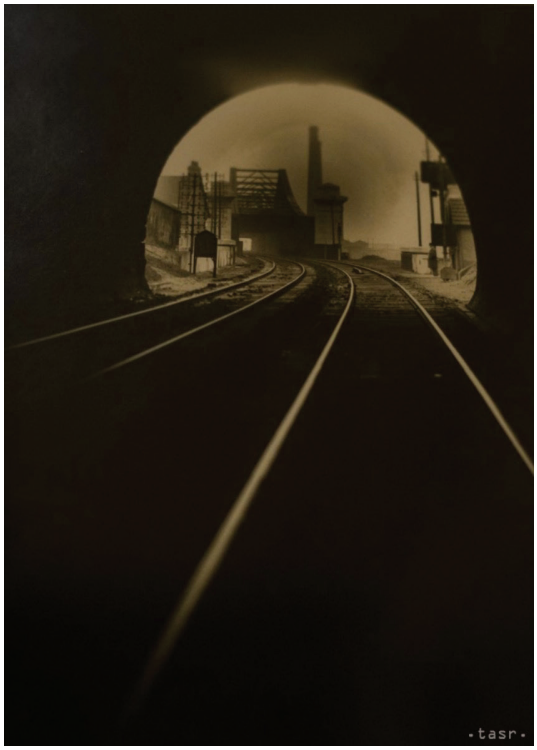

François Kollar, Vchod do tunale Sainte-Catherine, 1932

François Kollar, Ruka a glóbus, 1932

Peter Gáll, Vernisáž výstavy François Kollar. Práca pohľadu. 2016

Peter Gáll, Vernisáž výstavy François Kollar. Práca pohľadu. 2016

Alexander Čekmeňov: Príbehy zakliate v čase (Ukrajina 1993 - 2016)

22. 6. 2017 — 23. 7. 2017
Kurátor: Ľubor Matejko
Galéria Ľudovíta Fullu, Ružomberok

Výstava Príbehy zakliate v čase bola realizovaná v rámci projektu Univerzity Komenského v Bratislave - Ukrajina v pohybe. Táto expozícia sa okrem SNG v Ružomberku konala aj v ďalších deviatich slovenských mestách[55].

Alexander Čekmeňov je oceňovaným ukrajinským fotografom, fotožurnalistom. Publikoval vo viacerých významných periodikách a portáloch, ako *Time Magazine, New Yorker, MSNBC, Quartz, The Guardian* a iných.

Expozícia pozostávala zo 68 snímok. Boli tu prezentované zábery ktoré Alexander Čekmeňov vytvoril za posledné štvrťstoročie. Sú rozdelené do viacerých cyklov: Zbierači kľukvy, Pasport, Blší trh, Ľudia ulice, Pascha, Donbas, Vojna, Majdan[56].

„Nik nevie, čo nás čaká zajtra, rozumiete? Človeku zhorí dom a on žije pod holým nebom, lenže žije s vierou, že zajtra to bude azda lepšie. Akoby sme zabúdali, že sa treba tešiť z každého prežitého dňa. Od tej chvíle som hľadel na ľudí ako do zrkadla, videl som v nich seba samého. To oni, ľudia z ulice, ma priviedli k fotografovaniu, im vďačím za všetko.“ (Mravec, 2015, s. 33)

Autorové snímky zobrazovali motívy utrpenia - starcov na prahu smrti, bezdomovcov, ťažko pracujúcich banníkov či chlapcov zmrzačených vojnou. Ako sa vyjadril Ľubor Matejko, hlavným cieľom tejto výstavy bolo podanie svedectva o živote na Ukrajine, ako človek žijúci v tejto krajine uvažuje, upraviť mienku o tejto krajina ktorá je v našich končinách prezentovaná iba médiami[57].

55 Alexander Čekmeňov 2017, https://osveta-senica.sk/alexander-cekmenov-2017/, [20. 7. 2020]

56 Tamtiež.

57 Alexander Čekmeňov – Príbehy zakliate v čase – vernisáž, https://www.youtube.com/watch?v=0kKzUdFxAcM, [20. 7. 2020]

Alexander Čekmeňov, Easter 2, 1994 - 1997

Alexander Čekmeňov, Easter 8, 1994 - 1997

Alexander Čekmeňov, Cranberry II, 2003

Alexander Čekmeňov, Cranberry, 2003

Alexander Čekmeňov, Torez, Donietsk region, 2001

Chronológia fotografických výstav v SNG

od roku 2002

2002

Slovenská fotografia 1925 - 2000
15. 3 2002 — 2. 6. 2002
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG vo Zvolene

Slovenské vizuálne umenie 1970 — 1985
13. 12. 2002 — 1. 2. 2003
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2003

Ján Križik
13. 6. 2003 — 30. 9. 2003
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG vo Zvolene

Robert Doisneau alebo cesta jedným storočím
5. 11. 2003 — 3. 12. 2003
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2004

Miloš Dohnány a jeho tvorba
4. 11. 2004 — 31. 1. 2005
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2005

Liptovskí vrchári Martina Martinčeka
21. 3. 2005 — 1. 5. 2005
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Ružomberku

No Code. Talianske súčasné umenie
3. 6. 2005 — 28. 8. 2005
Kurátor: Cecilia Casorati, Beáta Jablonská
SNG v Bratislave

Jedinečná krajina, Taliansko fotografie 1900 — 2000
21. 10. 2005 — 30. 12. 2005
Kurátor: Cesaro Colombo, Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2006

Jindřich Štreit. Fotografie 1965 – 2005, Kalendáře pro Jindru Štreita
20. 9. 2006 — 12. 11. 2006
Kurátor: Aurel Hrabušický, Tomáš Pospěch
SNG v Bratislave

2007

Stratený čas?. Slovensko 1969--1989 v dokumentárnej fotografii
30. 10. 2007 — 2. 3. 2008
Kurátori: Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2008

Thomas Hoepker: Fotografie 1955 — 2008
6. 11. 2008 — 30. 11. 2008
Kurátor: Václav Macek
SNG v Bratislave

2009

Bruselský sen. Československá účasť na svetovej výstave EXPO 58 v Bruseli a životný štýl 1. polovice 60. rokov 20. storočia
25. 9. 2009 — 15. 11. 2009
Kurátorky: Vladimíra Büngerová, Daniela Kramerová
SNG v Bratislave

Juraj Bartoš
2. 10. 2009 — 22. 11. 2009
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2010

Július Koller. Vedecko — fantastická retrospektíva
23. 4. 2010 — 20. 6. 2010
Kurátori: Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

Juraj Bartoš
25. 5. 2010 — 30. 9. 2010
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG vo Zvolene

Martin Martinček (1913 - 2004)
24. 6. 2010 — 19. 9. 2010
Kurátorka: Lucia Almášiová
SNG v Ružomberku

František Drtikol. Z fotografického archívu
13. 10. 2010 — 28. 11. 2010
Kurátorka: Lucia Almášiová, Jan Mlčoch
SNG v Bratislave

2011

Nové Slovensko. (ťažký) zrod moderného životného štýlu (1918 — 1949)
30. 6. 2011 — 15. 1. 2012
Kurátori: Katarína Bajcurová, Petra Hanáková, Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

Neapol — Florencia — Benátky. Talianska cestopisná fotografia
3. 11. 2011 — 26. 2. 2012
Kurátorka: Lucia Almášiová
SNG v Bratislave

2012

Robert Capa. vojnový reportér 20. storočia
27. 10. 2012 — 25. 11. 2012
Kurátori: Lucia Almášiová, Katalin Bognár, Václav Macek
SNG v Bratislave

Jana Želibská. Zákaz dotyku
30. 11. 2012 — 17. 3. 2013
Kurátorky: Vladimíra Büngerová, Lucia Gregorová Stach
SNG v Bratislave

2013

Viliam Malík. 1912 – 2012
19. 4. 2013 — 14. 7. 2013
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

Jana Želibská
4. 7. 2013 — 29. 9. 2013
Kurátorky: Vladimíra Büngerová, Lucia Gregorová Stach
SNG vo Zvolene

Ľubomír Ďurček. Situačné modely komunikácie
2. 8. 2013 — 13. 10. 2013
Kurátorka: Mira Keratová
SNG v Bratislave

Zaujatí krásou. Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii
8. 11. 2013 — 2. 3. 2014
Kurátori: Aurel Hrabušický, Bohunka Koklesová
SNG v Bratislave

2014

Zuzana Hrušková, Marek Šulík: Obyčajné fikcie
22. 5. 2014 — 13. 7. 2014
Kurátori: Elisabetta Fabrizi, odborná spolupráca Zuzana Gažíková
SNG v Ružomberku

Svetlo na hrane. Moderna a neskorá moderna. Architektúra vo fotografii
7. 11. 2014 — 15. 2. 2015
Kurátorky: Lucia Almášiová, Viera Hricáková
SNG v Bratislave

Rozmanitosť nutná. VŠVU Model 2014
16. 4. 2014 — 1. 6. 2014
Kurátorky: Lucia Gregorová Stach, Viera Kleinová, Alexandra Tamásová
SNG v Bratislave

2015

Martin Kollar. Exkurzia / Field Trip
29. 10. 2015 — 31. 1. 2016
Kurátor: Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

2016

R. Tappert, Z. Hrušková: VÝSKUM
18. 2. 2016 — 27. 3. 2016
Kurátorka: Zuzana Gažíková
SNG v Ružomberku

Sen × skutočnosť
20. 10. 2016 — 26. 2. 2017
Kurátorky: Katarína Bajcurová, Petra Hanáková, Bohunka Koklesová
SNG v Bratislave

Stano Filko: Poézia o priestore — kozme
24. 6. 2016 — 25. 9. 2016
Kurátor: Gregorová Stach, Lucia (koncepcia výstavy) , Aurel Hrabušický
SNG v Bratislave

François Kollar. Práca pohľadu
10. 6. 2016 — 11. 9. 2016
Kurátor: Matthieu Rivallin, Pia Viewing
SNG v Bratislave

2017

Fedor Polóni: RetroRK
4. 5. 2017 — 18. 6. 2017
Kurátorky: Zuzana Gažíková, Zuzana Hrušková
SNG v Ružomberku

Alexander Čekmeňov: Príbehy zakliate v čase
(Ukrajina 1993 - 2016)
22. 6. 2017 — 23. 7. 2017
Kurátor: Ľubor Matejko
SNG v Ružomberku

2018

Osmičky
27. 2. 2018 — 31. 12. 2018
Kurátorka: Petra Hanáková
SNG v Bratislave

2019

Anna Daučíková. Work in Progress: 7 situácií / 7 Situations
6. 12. 2019 — 5. 4. 2020
Kurátorka: Monika Mitášová
SNG v Bratislave

Užitočná fotografia. Fotografia v súčasnom slovenskom umení
9. 11. 2018 — 17. 2. 2019
Kurátori: Aurel Hrabušický, Filip Vančo
SNG v Bratislave

Záver

V prezentovanej bakalárskej práci sme sa zamerali na fotografické výstavy v Slovenskej národnej galérii v Bratislave. Uviedli sme aj niektoré výstavy patriace pod SNG ale konajúce sa mimo Bratislavskú hlavnú galériu. Považovali sme za dôležité uviesť aspoň zmienku o vzniku tejto národnej inštitúcie v roku 1948 a následne sme v stručnosti predstavili jej charakteristiku. K téme práce sme mali k dispozícii printové zdroje a iné materiály, evidovali sme množstvo zaujímavých výstav, z ktorých sme sa pre prezentáciu našej práce snažili vybrať tie najdôležitejšie. Dovolíme si uviesť fakt, že pri vypracovávaní starších výstav okolo roku 2002 až 2005 nebolo k dispozícii toľko podkladov a zdrojov ako k výstavám novšieho dáta.

Konštatujeme, že od roku 2002 sa v Slovenskej národnej galérii konalo množstvo významných fotografických výstav. Dotkli sme sa predovšetkým výstav významných fotografov, z ktorých sa mnohí už zapísali do svetových dejín fotografie, ako napríklad Robert Capa, Robert Doisneau, Thomas Hoepker a ďalší. Uviedli sme aj výstavy a retrospektívy výstav slávnych českých i slovenských fotografov, ako sú Jindřich Štreit, František Drtikol, Martin Martinček a iní. Považovali sme za dôležité v samostatnej kapitole uviesť aj prehľad všetkých fotografických výstav v Slovenskej národnej galérii, ale aj niektorých výstav, kde fotografia nebola hlavným médiom, ale v inštalácii rezonovala.

V súvislosti s prevádzkou národnej galérijnej inštitúcie, prípravou fotografických prezentácií a kultúrno-výchovných aktivít, kurátorských a publikačných činností neopomíname v práci ani mená jej odborníkov, ba, možno povedať, osobností, ako sú Aurel Hrabušický, Petra Hanáková, Katarína Bajcurová či aktuálna riaditeľka Slovenskej národnej galérie, Alexandra Kusá.

Pri štúdiu materiálov sme taktiež nahliadli do azda „najväčšieho" aktuálneho problému tejto národnej inštitúcie, ktorý spočíva s jej rekonštrukcou. Táto úloha je aktuálna už tridsať rokov a negatívne zasahuje prakticky do každého aspektu fungovania galérie. Momentálnu situáciu zachraňujú komplexy výstavných priestorov v Bratislave, akým je Esterházyho palác, zatiaľ čo priestory barokových Vodných kasární s premostením sú pre dlhotrvajúcu a komplikovanú rekonštrukciu uzavreté. Harmonogram rekonštrukcie sa už niekoľkokrát zmenil a aktuálne ukončenie prác je nastavené na rok 2021.

Zoznam použitej literatúry

a internetových zdrojov

Knižné zdroje

ALMÁŠIOVÁ, Lucia, DLHÁŇOVÁ, Viera, KUSÁ, Alexandra, Svetlo na hrane, Moderná a neskorá moderna, Architektúra vo fotografii, Bratislava: Slovenská národná galéria, 2014. 159 s. ISBN: 978-80-8059-181-6

BAJCUROVÁ, Katarína, HANÁKOVÁ, Petra, HRABUŠICKÝ, Aurel, POLÁČKOVÁ, Dagmar. *Nové Slovensko, (ťažký) zrod moderného životného štýlu* 1918-1949. Bratislava: Slovenská národná galéria, 2011. 280 s. ISBN 978-80-8059-160-1

BAJCUROVÁ, Katarína; LUDIKOVÁ, Zuzana; KRATOCHVÍLOVÁ, Ľudka; KUSÁ, Alexandra. *60 rokov otvorené,* Žilina: Ateliér Choma, 2008. 272 s. ISBN 978-80-8059-132-8

HANÁKOVÁ, Petra, HRABUŠICKÝ, *Július Koller: Vedecko-fantastická retrospektíva,* Slovenská národná galéria, 2010. 366 s. ISBN 978-80-8059-148-9

HANÁKOVÁ, Petra; HRABUŠICKÝ, Aurel, *Stratený čas? Slovensko 1969-1989 v dokumentárnej fotografii,* Bratislava: Slovenská národná galéria, 2007. 215 s. ISBN 978-80-8059-127-4

HRABUŠICKÝ, Aurel, MACEK, Václav, *Slovenská fotografia 1925 — 2000,* Bratislava: Slovenská národná galéria, 2001. 465 s. ISBN 80-8059-058-3

MRAVEC, Juraj, *Interview s fotografiou, Sedem, No 3*, Bratislava: Petrus, 2015, 108 s. ISBN 9788089233847

Ročenka Slovenskej národnej galérie v Bratislave - Galéria 2010, Žilina: Ateliér Choma, 2010. 168 s. ISBN 978-80-8059-163-2

ŠTĚPÁNEK, Branislav, *Občianske združenie FOTOFO,* Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2012

ŠTREIT, Jindřich, *Fotografie 1965 —2005*, České Budějovice: Typodesign, 2006. 264 s. ISBN 978-80-902942-32-6

Internetové zdroje

https://www.teraz.sk/kultura/vystava-tasr-zaujati-krasou-sng/63799-clanok.html

https://www.citylife.sk/miesto/slovenska-narodna-galeria-bratislava

https://www.iumeni.cz/katalogy/galerie-a-muzea/slovenska-narodna-galeria-sng-g00410/

https://www.citylife.sk/ina-akcia/sng-nazive-zajtra-sa-pekne-oblec-pride-fotograf-bratislava

https://www.sng.sk/sk/vystavy/33_zaujati-krasou-patdesiate-roky-v-dokumentarnej- fotografii

https://www.mediahub.sk/sng-zaujati-krasou-patdesiate-roky-v-dokumentarnej-fotografii-7-11-23-2-2014/

https://kultura.sme.sk/c/7103491/kurator-vystavy-zaujati-krasou-cesi-sa-riadili-propagandou-viac-ako-my.html

https://www.hlavnespravy.sk/birgus-zaujati-krasou-je-najlepsia-vystava-tohtorocneho-mesiaca-fotografie-2/182113#

https://www.24hod.sk/strateny-cas-slovensko-1969-1989-v-dokumentarnej-fotografii-cl42499.html

https://www.webumenia.sk/kolekcia/108

https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1051504-fotografie-zaujate-krasou-50-let-na-slovensku?fb_action_ids=10202435358198409&f=

https://www.sng.sk/sk/o-galerii/historia

https://style.hnonline.sk/kultura/204834-strateny-cas-nie-len-trochu-zabudnuty

https://www.youtube.com/watch?time_continue=26&v=nkGlrfqMCLQ&feature= emb_title

https://m.pezinok.sk/?yggid=146

https://www.sng.sk/sk/bratislava/vystavy/archiv-vystav

https://www.sng.sk/sk/vystavy/411_thomas-hoepker-fotografie-1955-2008

https://artalk.cz/2014/11/06/ts-svetlo-na-hrane/

http://www.fvu.sk

http://2015.mesiacfotografie.sk/63/o-festivale.htmlß

https://www.youtube.com/watch?v=bze09SktxY4

https://www.sng.sk/sk/vystavy/61_robert-capa-vojnovy-reporter-20-storocia

http://www.thedaily.sk/bratislava-thursday-art-talk-on-war-reporter-capa/

https://bratislava.sme.sk/c/6582270/vojnoveho-fotoreportera-20-storocia-capu-predstavi-sng.html

https://www.epochtimes.cz/2012102720221/Robert-Capa-vojnovy-reporter-Fascinacia-clovekom-na-hranici-zivota-a-smrti.html

http://artycok.tv/8099/nove-slovenskonew-slovakia

https://domov.sme.sk/c/5981991/tazky-zrod-noveho-slovenska.html

https://kultura.sme.sk/c/6195211/vystavou-roka-je-nove-slovensko.html

https://kultura.sme.sk/c/5975448/da-sa-to-vidiet-slovaci-ziju-moderne.html

https://almaziastiavnica.sk/umelci-zoznam/martin-kollar-sk/

https://www.sme.sk/c/2903510/jindrich-streit-fotografie-1965-2005-kalendare-pro-jindru-streita.html

http://www.david-cajthaml.com/cz/streit_cajthaml_-kalendar

https://www.sng.sk/sk/vystavy/386_frantisek-drtikol.-z-fotografickeho-archivu

https://www.24hod.sk/sng-z-fotografickeho-archivu-frantiska-drtikola-cl136364.html

https://www.czsk.net/svet/clanky/kultura/mesic.html

https://style.hnonline.sk/kultura/367415-svetoznamy-fotograf-drtikol-ma-po-desatrociach- vystavu-v-bratislave

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=bze09SktxY4&feat ure=emb_logo

https://sk.wikipedia.org/wiki/Július_Koller

https://www.sng.sk/sk/vystavy/376_julius-koller-vedecko-fantasticka-retrospektiva

https://kultura.pravda.sk/galeria/clanok/34019-umenie-je-kulturou-zivota-zdoraznoval-julius- koller/

https://kultura.sme.sk/c/1150494/najslavnejsi-zalubenci-aki-kedy-sli-ulicou.html

https://www.sme.sk/c/amp/1837810/zivotna-fotograficka-misia.html

https://www.sng.sk/sk/vystavy/435_milos-dohnany-a-jeho-tvorba

https://www.sng.sk/sk/vystavy/1271_alexander-cekmenov-pribehy-zakliate-v-case ukrajina-1993-2016

https://youtu.be/0kKzUdFxAcM

https://issuu.com/sng.sk/docs/rocenka-sng-2010

https://bratislava.sme.sk/c/6582270/vojnoveho-fotoreportera-20-storocia-capu-predstavi-sng.html

https://www.mediahub.sk/sng-vas-18-4-pozyva-na-otvorenie-vystavy-viliam-malik-1912-2012/

https://www.sng.sk/sk/vystavy/57_viliam-malik-1912-2012

https://www.teraz.sk/kultura/sng-retrospektivna-vystava-viliam-malik/43636-clanok.

html?mostViewedArticlesInSectionTab=2

https://kultura.sme.sk/c/4161227/v-sng-vystavuje-svetoznamy-fotograf-thomas-hoepker.html

https://kultura.pravda.sk/galeria/clanok/398539-konkurencia-bola-tvrda-a-bezohladna/

https://www.sng.sk/sk/vystavy/756_francois-kollar-praca-pohladu

https://kuultur.com/thomas-hoepker-fotografie-1955-2008/

http://www.czsk.net/dotyky/2_2003/fotograf.html

https://vltava.rozhlas.cz/slovenska-fotografie-1925-2000-7879494

http://www.svet.czsk.net/clanky/kultura/mesiacfoto.html

https://www.sme.sk/c/202426/slovenska-fotografia-19252000.html

https://www.sng.sk/sk/vystavy/357_slovenska-fotografia-1925-2000

Menný register

A
Almášiová, Lucia, 13, 36, 39, 47, 58, 67, 76, 77, 78, 83
Aufricht, Karol, 18
B
Bajcurová, Katarína, 12, 42, 76, 78, 81, 83
Bán, Andrej, 18
Bartoš, Juraj, 18, 28, 76, 83
Bazovský, Alexander, Miloš, 18
Benický, Karol, 28, 31
Bergman, Ingrid, 48
Bielik, Ladislav, 18
Birgus, Vladimír, 39, 84
Blažko, R, František, 43
Bleyová, Ol'ga, 18
Blühova, Irena, 17, 18, 42
Bognár, Katalin, 77
Borodáč, Ladislav, 18
Borský, Tibor, 18
Breier, Pavol, 18, 28, 29, 59,
Breza, Peter, 18
Budaj, Ján, 29, 31
Büngerová, Vladimíra, 75
C
Capa, Cornell, 47
Capa, Robert, 47, 48, 49, 77, 81
Casorati, Cecilia, 75
Cifra, Ján, 18, 54
Cincík, Jozef, 50
Cích, Koloman, 54
Colombo, Cesaro, 75
Constable, John, 11
Csáder, Ladislav, 18, 43, 53, 54, 55
Csáderová, Judita, 18
Č
Čekmeňov, Alexander, 71
Čakanyová, Viera, 50
Čarný, Ladislav, 18
D
Dedeček, Vladimír, 11, 58
Diosi, Ivor, 18
Dohnány, Miloš, 17, 18, 22, 23, 45, 58, 59, 74
Doisneau, Robert, 20, 21, 74, 81
Dojč, Juraj, 18
Drtikol, František, 39, 40, 41, 76, 81
Dúbravová, Dáša, 48
Ď
Ďurček, Ľubomír, 18, 77
F
Fabrisi, Elisabeta, 78
Farkaš, Ladislav, 18
Fárová, Anna, 39
Filko, Stano, 18, 78
Foltyn, Ladislav, 17, 18, 59
Frank, Robert, 32
Fulla, Ľudovít, 12
Funke, Jaromír, 22, 42, 45, 58, 59, 61
G
Gabčan, Fedor, 18
Galanda, Ján, 43, 44, 45, 46
Galoch, Ladislav, 18
Gašparík, Imrich, 54
Gregor, Miro, 18, 54, 56, 58, 59
Gregorová, Stach, Lucia, 77
Grossmann, Igor, 18, 54
H
Hajdúch, Ján, 18
Halabala, Jindřich, 43
Halaša, Ján, 18
Halász, Ján, 18
Hanáková, Petra, 13, 28, 29, 34, 42, 75, 76, 78, 79, 81, 83
Havetta, Elo, 18, 54
Havran, Pavol, 18, 59
Havránková, Milota, 18
Hemingway, Ernest, 48
Hofer, Josef, 18, 58, 59, 60
Hoffman, Ivan, 18
Holna, Jiří, 40,
Honty, Tibor, 18
Horník, Anton, 59
Horová-Kováčiková, Júlia, 43
Hrabušický, Aurel, 8, 13, 17, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 34, 42, 43, 50, 53, 54, 57, 62, 63, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 83
Hricáková, Vlera, 58, 78
Hrubý, Karel, Otto, 18
Hrušková, Zuzana, 78
Hudec-Ahasver, Pavol, 18
Huszár, Tibor, 18, 28
Hoepker, Thomas, 32, 33, 75, 81
I
Ivens, Joris, 48
J
Jablonská, Beáta, 75
Janek, Pavel, 18, 54
Janssen, Horst, 32
Jiroušek, Alexander, 59, 60
Johns, Jasper, 32
Jurkovič, Miloš, 18
Jurkovič, Juraj, 18
K
Kállay, Karol, 18, 54, 55, 56
Kern, Michal, 18
Keratová, Mira, 77
Kertész, André, 47

Kiefer, Emil, 18
Kiefer, Ladislav, 18
Kocian, František, 54
Kočan, Robo, 18
Kočiš, Ján, 18
Koklesová, Bohunka, 53, 54, 77, 78
Kollar, Martin, 17, 18, 62, 63, 65, 78
Kollar, François, 18, 19, 67, 68, 69, 70, 79
Koller, Július, 18, 34, 35, 76, 83
Koons, Jeff, 32, 33
Kordoš, Vladimír, 18
Koudelka, Josef, 62
Kozáček, Ivan, 54, 59
Kožehuba, Ladislav, 18, 59
Kramerová, Daniela, 75
Krén, Matej, 18
Křížik, Ján, 18
Krón, Eugen, 43
Kusá, Alexandra, 12, 57, 81, 83
Kusý, Martin, 11
L
Lauff, František, 18, 54
Lauffová, Ľubica, 18
Leňo, Tomáš, 18
Lendel, Rudolf, 31
Lietavec, Jozef, 18
Lipták, Juraj, 18
Lukas, Ján, 59
Luskačová, Markéta, 28, 29, 31
Lužák, Jan, 59
Lichtenstein, Roy, 11
M
Macek, Václav, 17, 32, 47, 75, 77, 83
Matejka, Ivan, 18, 54
Matejko, Ľubor, 71, 79
Malík, Vliam, 18, 42, 45, 50, 51, 52, 54, 55, 58, 59, 60, 77
Marenčin, Martin, 28, 29
Marko, Jozef, Ilja, 18
Martinček, Martin, 18, 28, 36, 38, 54, 74, 76, 81
Meliš, Juraj, 18
Meluš, Pavel, 18
Mindszenty, Vojtech/Béla, 59
Milučký, Ferdinand, 58
Mináčová, Zuzana, 18
Mlčoch, Jan, 39, 40, 76
Motulko, Ján, 18
Mravec, Juraj, 71, 83
Mudroch, Ján, 10
Müller, Rajmund, 58, 59, 60
N
Náhlik, Ján, 18
Nehera, Otakar, 18
Novomeský, Laco, 10
Nový, Jozef, 54, 55
Nosáľ, Ondrej, 28
O
Oľha, Matúš, 18
Ondzík, Jozef, 18
Ort-Šnep, Jozef, 18, 29
P
Paňák, Pavol, 11
Pavlačka, Eduard, 18
Pavlík, Ján, 18
Pecha, Pavel, 18
Pekár, Stanislav, 18
Peress, Gilles, 62
Petráš, Štefan, 54
Picasso, Pablo, 48
Plicka, Karel, 18, 19, 58, 59
Podstranský, Anton, 28, 39
Poljak, Pavol, 18, 54
Polóny, Fedor, 79
Pospěch, Tomáš, 24, 75
Prekop, Rudolf, 18
Procházka, Peter, 28, 29
Protopopov, Sergej, 18
Přibyl, Viliam, 54, 55
Puskailer, Bohumil, 18
R
Radványiová, Magda, 43
Rapoš, Ľudomír, 18
Rečo, Ján, 18, 43
Rivallin, Matthieu, 67, 79
Robinsonová, Magdaléna, 18, 54
Roller, Ladislav, 54
Rozman, Ladislav, 18
Rónai, Peter, 18
Rösner, Boris, 40
Rauschenberg, Robert, 11, 32
S
Sadovská, Dorota, 18
Sandalo, Rudolf, 58
Sandalo, Rudolf ml., 58, 61
Saparová, Silvia, 18
Sedlák, Jozef, 18, 28, 29, 30
Shaw, Irwin, 48
Sheikh, Fazal, 62
Sikora, Rudolf, 18
Silavecký, František, 59
Skřipský, Karol, 18
Sládek, Anton, 18
Sláma, Ján, 58, 59
Slivka, Dušan, 18
Spudil, Juraj, 59
Stacho, Ľubo, 18, 28, 29, 31, 58, 59

Stanko, Vasil, 18
Stano, Tono, 17,18
Steinbeck, John, 48
Strelinger, Alexander, 54
Strieš, Ján, 18
Struth, Thomas, 62
Suchý, Mišo, 18, 29
Sutnar, Ladislav, 43
Š
Šajmovič, Juraj, 18, 19, 54
Škandík, Tibor, 58, 59
Šmotlák, Anton, 54, 56
Šperka, Martin, 18
Štecko, Ľubomír, 18
Štepita-Klaučo, Matej, 18
Šterlinger, Alexander, 54
Štreit, Jindřich, 24, 25, 26, 27, 75, 81, 83
Štrubňa, Anton, 18
Šulík, Marek, 78
Švolík, Miro, 18
T
Tamáš, Štefan, 18, 54
Tarkoš, Anton, 54
Teslík, Jozef, 54
Tiso, Martin, 18
Tomík, František, 18
Tóth, Dezider, 18
Trefná-Horáčková, Filoména, 59
Trockij, Lev, 47
Turnera, William, 11
U
Ungerer, Tomi, 32
V
Valent, Ferdinad, 18
Vančo, Filip, 18, 29, 79
Varga, Kamil, 18
Vyskočil, Kamil, 54
Viewing, Pia, 67, 68, 79
W
Wall, Jeff, 62
Warhol, Andy, 11, 32, 33
Waplington, Nick, 62
Wheland, Richard, 47
Z
Zubrický, Jozef, 18, 54
Ž
Želibská, Jana, 18, 77
Župník, Peter, 17, 18